

ਅਦਿਸ਼ਤ

ਸਾਹਿਬਗੁਰੂ
ਦੇ

ਪਰਤੱਖ ਦਰਸ਼ਨ

ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ
ਭਾਈ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ

ਭੇਟਾ 0-60

ੴ ਓ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹ ॥

ਅਦਿਸ਼ਟ ਵਾਹਿਗੁਰੂ

ਦੇ

ਪਰਤੱਖ ਦਰਸ਼ਨ

ਸਤਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਹਕਿਮੁ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ

ਲਿਖਤਿ

ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ

ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਹਾਊਸ
੨੩-ਜੀ, ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਨਗਰ, ਲੁਧਿਆਣਾ

ਕਾਪੀ ਰਾਈਟ : ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ

**ਚੋਥੀ ਵਾਰ ਜਨਵਰੀ ੧੯੭੮
ਪੰਜਵੀਂ ਵਾਰ ਅਕਤੂਬਰ ੧੯੮੪**

**ਫਾਪਕ
ਹਮਦਰਦ ਪ੍ਰਿੰਟਿੰਗ ਪ੍ਰੈਸ, ਮਾਈ ਹੀਰਾ ਗੇਟ, ਜਲੰਧਰ**

ਅਦਿਸ਼ਟ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ

ਪਰਤੱਖ ਦਰਸ਼ਨ

ਸਤਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਹਰਿ ॥ ਸਤਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਹਰਿ ॥ ਸਤਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਹਰਿ ॥ ਸਤਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਹਰਿ ॥

ਤੱਤ ਗੁਰਮਤਿ ਤੋਂ ਘੁਬੀ ਸਭ ਦੁਨੀਆ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਮਾਨ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਪਿਛੇ ਹੀ ਧਾਵਦੀ ਫਿਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸਾਏ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਾਏ ਤੱਤ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਦੀ ਅਭਿਆਸ ਕਮਾਈ ਨੂੰ ਹੀ ਸਮਰਥਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਿਸ਼ਟ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਪਰਤੱਖ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਾ ਸਕੇ। ਤੱਤ ਪਰਮਾਰਥ ਦੇ ਪਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰੇ-ਦੌਲਤ ਦੇ ਉਤੇ ਹੀ ਟੇਕ ਹੈ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਲ ਇਕ-ਮਿਕ ਹੋਏ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਪੁਰੋਂ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਦਰਗਾਹੋਂ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ-ਮਈ ਸੱਚਾ ਪਦਾਰਥ ਅਸਾਂ ਸੇਸਾਰੀਆਂ ਲਈ ਲੈ ਕੇ ਆਏ, ਜਿਸ ਦੇ ਤੁਫੈਲ ਪਰਮਾਰਥ ਦੇ ਸਚੇ ਪਾਧੀਆਂ, ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਸਚੇ ਗਾਹਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਦਕ ਅਦਿਸ਼ਟ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਤਤ-ਦਰਸ਼ਨ ਨਸੀਬ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਆਪ ਅਦਿਸ਼ਟ ਹੈ। ਗੁਰਮਤਿ ਤੋਂ ਭੁਲੀ ਹੋਈ ਲੁਕਾਈ ਦਿਸਣ ਵਾਲੇ ਪਦਾਰਥ ਤੇ ਲੱਟੂ ਹੋਈ ਫਿਰਦੀ ਹੈ। ਸੁਣਿਆ ਸੁਣਾਇਆ ਨਾਮ ਕਦਾਚਿਤ ਫਲੀਭੂਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਜਦ ਤਾਈਂ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਖਾਸ ਨਜ਼ਰ ਮਿਹਰ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ।

ਰਾਮ ਰਾਮ ਸਭੁ ਕੋ ਕਹੈ ਕਹਿਐ ਰਾਮੁ ਨ ਹੋਇ ॥

ਗੁਰ ਪਰਸਾਦੀ ਰਾਮੁ ਮਨਿ ਵਸੈ ਤਾ ਫਲੁ ਪਾਵੈ ਕੋਇ ॥੧॥

(੪॥੪॥੬) ਗੁਜਰੀ ਮ: ੩, ਪੰਨਾ ੪੯੧

ਦੇ ਮਹਾਵਾਕ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਦਾ ਦਰਸਾਇਆ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਾਇਆ ਨਾਮ ਹੀ ਫਲੀਭੂਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। "ਸੱਚਾ ਗੁਰੂ" ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਦਰਗਾਹੋਂ ਵਰੋਸਾਇਆ ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਹੀ ਹੈ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੇ ਅਪਾਰ ਕਿਰਪਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਸਰੂਪ ਨਾਲ ਇਕ-ਮਿਕ ਕੀਤਾ। ਫੇਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਲ ਇਕ-ਮਿਕ

ਹੋਏ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਧੁਰ ਦਰਗਾਹੋਂ ਐਸਾ ਨਾਮ
 ਬਖਸ਼ਿਆ। ਜਿਸ ਦੇ ਉਪਰ ਭੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਮਿਹਰ
 ਹੋਈ ਓਸੇ ਨੂੰ ਐਸੇ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਨਾਲ ਸਰਸਾਰ ਕਰ ਕੇ ਐਸੀ ਕਲਾ
 ਵਰਤਾਈ ਕਿ ਨਾ-ਦਿਸਣਹਾਰੇ ਅਦਿਸ਼ਟ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ
 ਦੇ ਸਿਮਰਨਹਾਰਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਪਰਤੱਖ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ
 ਜੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਿਥਮ ਤਾਂ ਅਦਿਸ਼ਟ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਲ ਅਭੇਦ ਅਤੇ ਇਕ-ਮਿਕ
 ਹੋਣ ਦੀ ਨਦਰਿ ਮਿਹਰ ਹੋਈ। ਦੂਜੀ ਚੁੰਬਕ ਕਲਾ ਇਹ ਵਰਤਾਈ ਕਿ
 ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸਾਏ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਾਏ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਨੂੰ
 ਹੀ ਅਦਿਸ਼ਟ ਤੋਂ ਪਰਤੱਖ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਮਾਨ ਕਰਨ ਕਰਾਵਨ ਦੀ ਸੱਚੀ ਕੁੰਜੀ
 ਸੌਂਪਾਈ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਦਰਗਾਹ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਐਸੇ
 ਵਰੋਸਾਏ ਹੋਏ ਆਏ ਕਿ ਜਿਸ ਉਪਰ ਭੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੀ
 ਮਿਹਰ-ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਹੋਈ ਓਸੇ ਵਡਭਾਗੀ ਗੁਰਮੁਖ ਜਨ ਨੂੰ ਅਦਿਸ਼ਟ
 ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਪਰਤੱਖ ਕਰਨ ਦੀ ਸੱਚੀ ਨਦਰਿ ਹੋਈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ
 ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸਾਏ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਾਏ ਬਿਹੂਨ ਕਿਸੇ ਭੀ ਪ੍ਰਾਣੀ ਉਤੇ ਇਹ
 ਨਦਰਿ ਮਿਹਰਾਵੀ ਕਿਰਪਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਸਚੇ ਗੁਰਮੁਖਿ, ਮੁਖੀ
 ਗੁਰੂ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਆਪ ਖੁਦ ਹੋਏ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਖੁਦ ਗੁਰੂ
 ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ। ਫਿਰ ਓਸੇ ਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਖਾਸ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ
 ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਉਪਰ ਇਹ ਹੋਈ ਕਿ ਏਸੇ ਕਲਾ-ਕ੍ਰਿਸਮੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਮ
 ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਦਵਾਰਾ ਹੀ ਗੁਰਮੁਖਿ ਪਾਤ੍ਰੀ ਜਨਾਂ ਦਾ, ਏਸੇ ਗੁਰਮੁਖਿ ਦੇ
 ਪ੍ਰਤਾਪ ਕਰਕੇ ਭਵ-ਸਾਗਰੋਂ ਪਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਧੁਰਵਾ ਬੱਝਾ। ਜੋ ਗੁਰਮੁਖ
 ਪ੍ਰਾਣੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸੇਵਾ-ਸਰਧਾ-ਭਾਵਨੀ ਕਰ ਕੇ ਸੱਚਾ
 ਸਿਖ ਬਣਿਆ, ਕੇਵਲ ਓਸੇ ਵਡਭਾਗੀ ਗੁਰਮੁਖਿ ਜਨ ਉਪਰ ਇਹ
 ਨਦਰਿ ਮਿਹਰ ਹੋਈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸਾਏ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਾਏ
 ਸਿਮਰਨ ਦੇ ਜ਼ਹੂਰ ਪਜ਼ੀਰ ਹੋਣ ਦੇ ਪਰਤਾਪ ਕਰਕੇ ਹੀ ਅਦਿਸ਼ਟ
 (ਨ-ਦਿਸਣਹਾਰੇ) ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਪਰਤੱਖ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਦਾਰ ਹੋਏ ਅਤੇ
 ਹੋ ਕੇ ਹੀ ਰਹੇ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦਵਾਰਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਿਰਪਾਲ,

ਨਦਰੀ ਨਦਰਿ ਨਿਹਾਲ ਨੇ ਐਸੀ ਚਮਤਕਾਰੀ ਖੇਲ ਵਰਤਾਈ ਕਿ 'ਬਿਨੁ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਮੁ ਨ ਜਾਪੈ' ਵਾਲਾ ਮਨਜ਼ੂਰ-ਏ-ਨਜ਼ਰ ਜ਼ਹੂਰ ਐਸਾ ਹੋਇ ਆਇਆ ਕਿ ਜਿਸ ਜਿਸ ਵਡਭਾਗੇ ਗੁਰਮੁਖਿ ਜਨ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਾਇਆ ਦਰਸਾਇਆ ਸਿਮਰਨ ਸਿਮਰਿਆ, ਕੇਵਲ ਓਸੇ ਉਪਰ ਹੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮ-ਕੋਤਕੀ-ਕਲਾ ਵਰਤੀ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ-ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਾਇਆ ਨਾਮ ਜਪ ਜਪ ਕੇ ਉਸ ਵਡਭਾਗੇ ਜਨ ਨੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਪਰਤੱਖ ਕਰ ਲਿਆ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਭੀ, ਬੜੇ ਤੋਂ ਬੜੇ ਔਲੀਆ ਅੰਬੀਆ ਨੂੰ ਭੀ ਇਹ ਨਦਰਿ ਮਿਹਰ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਕਿ ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟੋਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਮਾਨ ਕਰ ਕਰਾ ਸਕਣ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸਾਏ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਾਏ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਅੰਦਰ ਹੀ ਇਹ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮ-ਕੋਤਕੀ ਕਲਾ ਹੈ ਕਿ :—

“ਹਰਿ ਜਪਿ ਜਪਿ ਅਉਖਧ ਖਾਧਿਆ

ਸਭਿ ਰੋਗ ਗਵਾਤੇ ਦੁਖਾ ਘਾਣਿ॥੨੨॥

[ਸੋਰਠ ਦੀ ਵਾਰ ਮ: ੪ ਪੰਨਾ ੬੫੧

ਵਾਲਾ ਕਉਤਕੀ ਜ਼ਹੂਰ ਪਜ਼ੀਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਬਲਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਪਰਤੱਖ ਦਰਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਦਰਗਾਹੋਂ ਇਹ ਦੂਹਰਾ ਨਦਰਿ-ਮਿਹਰੰਮਤੀ ਪ੍ਰਰਤਾਪ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਕਿ ਇਕ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਖੁਦ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸੇਤੀ ਸਾਖਸ਼ਾਤ ਅਭੇਦ ਹੋਏ, ਦੂਜ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਹੀ ਗੁਰੂ ਧਾਰਨ ਕਰ ਕੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਪਾਸੋਂ ਹੀ ਇਹ ਗੁਰ-ਮੰਤਰਾਵੀ ਸਚੀ ਦਾਤਿ ਇਲਾਹੀ ਪਾਈ। ਦਾਤਿ ਇਲਾਹੀ ਦੁਆਰਾ ਹਰ ਇਕ ਗੁਰ-ਨਦਰਿ-ਪਾਤਰੀ ਗੁਰਮੁਖਿ ਜਨ ਨੂੰ ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਪਰਤੱਖ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਾਏ। ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਰੰਚਕ ਵੀ ਸੰਦੇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਗੁਰ-ਮੰਤਰਾਏ ਸਚੇ ਵੇਦਾਂਤੀ ਹਕੀਕਤ ਦਾ ਜੋ ਗੁਰਮੁਖਿ ਜਨ ਨਦਰਿ ਪਾਤਰੀ ਬਣਿਆ, ਤਿਸੇ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ-ਬਰ-ਜ਼ਰੂਰ ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਪਰਤੱਖ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਜ਼ਹੂਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਗੁਰੂ

ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਰਗਾਹਿ ਇਲਾਹੀ ਤੋਂ ਜਿਸ ਜਨ ਨੇ ਸੱਚ ਗੁਰਮੰਤਰ ਦੀ ਦਾਤ ਪਾਈ ਉਹ ਤਤਕਾਲ ਹੀ ਨਾਮ ਜਪਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਅਤੇ ਨਾਮ ਜਪ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਹੀ ਐਸੀ ਤੱਤ ਜੋਤਿ ਜ਼ਰੂਰ ਪਜ਼ੀਰ ਹੋਈ, ਜਿਸ ਜੋਤਿ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤੀ ਪਰਗਟ ਹੋਣ ਸਾਰ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਅਦਿਸ਼ਟ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਨਿਕਟੀ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਣ ਲਗ ਪਏ ਅਤੇ ਐਸੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕਦੇ ਭੀ ਦੂਰ ਹੋਣੇ ਨਾ ਪਾਏ। ਸਦ ਹਜ਼ੂਰੀ, ਜ਼ਾਹਿਰ ਜ਼ਹੂਰੀ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਨਿਕਟੀ ਦਾਤ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਦਰਿ ਪਾਤਰਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਨਸੀਬ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਨਦਰਿ-ਪਾਤਰੀ ਧਰੁਵਾ ਆਪਣੇ ਦਸੇ ਗੁਰੂ ਜਾਮਿਆਂ ਅੰਦਰ ਐਸਾ ਵਰਤਾਇਆ ਕਿ :—

ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਗੁਰ ਬਿਨੁ ਨਹੀ ਸੂਝੈ
ਹਰਿ ਸਾਜਨੁ ਸਭ ਕੇ ਨਿਕਟਿ ਖੜਾ ॥

ਵਾਲੀ ਸਚੀ ਕਲਾ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਾਏ ਗੁਰ-ਮੰਤਰ ਅੰਦਰਿ ਹੀ ਇਹ ਚੋਜ-ਵਡਾਣੀ ਕੌਤਕ ਵਰਤਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਨਦਰਿ ਮਿਹਰ ਦੇ ਤੁਛੇਲ ਨਾਮ ਜਪਣ ਵਿਚ ਐਸੀ ਕਲਾ ਜ਼ਹੂਰ ਪਜ਼ੀਰ ਹੋਈ ਕਿ ਨਾ-ਦਿਸਣਹਾਰ ਅਦਿਸ਼ਟ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੰਦਰੋਂ ਗੁਪਤੋਂ ਹੀ ਜ਼ਹੂਰ ਪਜ਼ੀਰ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਪਰਗਟ ਪਹਾਰੇ ਜਾਪਣ ਲਗੇ। ਇਹ ਕਲਾ-ਕੌਤਕ ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗੁਰੂ ਜੋਤਿ ਜਾਮਿਆਂ ਅੰਦਰ ਹੀ ਪਰਗਟ ਹੋ ਕੇ ਵਰਤਿਆ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਦਰਸਾਇਆ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਾਇਆ ਨਾਮ ਹੀ ਅਦਿਸ਼ਟ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਿਸ਼ਟਮਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਫਲੀਭੂਤ ਹੋਇਆ। ਐਸਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਜੋਤਿ ਅੰਦਰੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਜਵਲਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਨਾ ਦਿਸਣਹਾਰਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਪਰਤੱਖ ਨਦਰੀ ਆਵਣ ਲੱਗਾ। ਇਸੇ ਪਰਤੱਖਤਾ ਦੇ ਪਰਤਾਪ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਸੱਚਾ ਨਦਰਿ ਪ੍ਰਤਾਪੀ ਗੁਰੂ ਅਵਤਾਰ ਸਦਾਵੇਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਅਸਾਂ ਕਲਜੁਗੀ ਜੀਵਾਂ ਉਤੇ ਅਪਾਰ ਨਦਰ ਮਿਹਰ ਹੋਈ ਕਿ ਧੁਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਦਰਗਾਹੋਂ 'ਵਾਹਿਗੁਰੂ'

ਸਰੂਪ ਗੁਰਮੰਤਰ ਲਿਆਂਦਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਬਿਹੂਣ ਸਾਰਾ ਜਗਤ ਸੰਸਾਰ ਬਉਰਾਨਾ (ਕਮਲਾ) ਹੋਇਆ ਪਇਆ ਸੀ, ਹੁਣ ਭੀ ਬਉਰਾਨਾ ਹੀ ਹੈ ਜੈਸੇ ਕਿ ਗੁਰਵਾਕ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ “ਸਬਦ ਗੁਰ ਪੀਰਾ ਗਹਿਰ ਗੰਭੀਰਾ ਬਿਨੁ ਸਬਦੈ ਜਗੁ ਬਉਰਾਨੈ*। ਧੰਨੁ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧੁਰੋਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਦਰਗਾਹੋਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਰੂਪ ਗੁਰਮੰਤਰ ਗੁਰ-ਸ਼ਬਦ ਲਿਆਉਣ ਕਰਕੇ, ਇਸੇ ਗੁਰ-ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਪਰਤਾਪ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਨਦਰਿ ਪਿਹਰਾਂ ਦੇ ਸਦਕੇ, ਸ਼ਬਦ ਅਭਿਆਸ ਕਮਾਈਆਂ ਦੀ ਬਰਕਤ ਨਾਲ, “ਅਦਿਸ਼ਟ ਵਾਹਿਗੁਰੂ” ਕਮਾਈਆਂ ਕਰਨਹਾਰੇ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਘਟਿ ਅੰਤਰ ਹੀ ਜੋਤਿ ਪ੍ਰਜੁਲਤੀ ਹੋ ਕੇ ਪਰਤੱਖ ਪਰਕਾਸ਼ਮਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੈਸੇ ਕਿ ਇਸ ਅਗਲੇਰੇ ਗੁਰਵਾਕ ਦੀ ਪੰਗਤੀ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ—

ਕਾਇਆ ਨਗਰੀ ਸਬਦੇ ਖੋਜੇ ਨਾਮੁ ਨਵੇ ਨਿਧਿ ਪਾਈ ॥੨੨॥

[ਰਾਮਕਲੀ ਮ: ੩, ਪੰਨਾ ੯੧੦

ਭਾਵ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬਖਸ਼ੇ ਹੋਏ ਗੁਰਮੰਤਰ ਦੇ ਤੁਫੇਲ ਵਾਹਿਗੁਰੂ-ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਖੋਜੀ ਗੁਰਮੁਖ ਜਗਿਆਸੂ ਨੇ ਇਸ ਦੇਹ ਰੂਪੀ ਨਗਰੀ (ਘਟਿ) ਅੰਦਰ ਹੀ ਜੋਤਿ ਸਰੂਪੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਅਭਿਆਸ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਖੋਜ ਕੇ ਲਭ ਲੈਣਾ ਹੈ, ਗੁਰ ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਅਭਿਆਸ ਕਮਾਈਆਂ ਕਰਦੇ ਕਰਦੇ ਘਟਿ ਅੰਦਰੋਂ ਹੀ ਜੋਤਿ ਪਰਕਾਸ਼ੀ ਨਾਮ ਨਵਨਿਧੀ ਪਰਕਾਸ਼ ਕਰ ਲੈਣੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਬਖਸ਼ੇ ਹੋਏ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰ-ਮੰਤਰ ਦੇ ਪਰਤਾਪ ਨਾਲ ਨਦਰਿ-ਕਮਾਈਆਂ ਕਰਦੇ ਕਰਦੇ ਜੋ ਘਟਿ ਅੰਦਰ ਹੀ ਜੋਤਿ ਪਰਕਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਣੀ ਹੈ ਉਹ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਅਜਿਹਾ ਜੋਤਿ ਪ੍ਰਜੁਲਤੀ ਦੀਪਕ ਪਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਤੁਲ ਸੰਸਾਰਕ ਨਵਿ ਨਿਧੀਆਂ ਸਿਧੀਆਂ ਸਭ ਮਾਤ ਹਨ। ਗੁਰਸਿਖੀ ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਈ ਇਹੋ ਜੋਤਿ ਪ੍ਰਜੁਲਤੀ ਪਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਇਆ ਨਾਮ ਹੀ ਸੱਚੀ ਨਵ ਨਿਧੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਦ ਨਵ-

*ਸੋਰਠਿ ਮ: ੧ ਅਸਟ, ਅੰਕ ੮, ਪੰਨਾ ੬੩੫

ਨਿਧਾਨ ਰੂਪੀ ਨਿਧੀ ਨੇ ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ-ਵਾਹਿਗੁਰੂ-ਦਰਸ਼ਨ-ਖੋਜੀਆਂ ਨੂੰ ਲੱਭ ਕਰੀ ਰਖਣਾ ਹੈ । ਇਸੀ ਨਵ-ਨਵੇਲੜੀ ਅਤੇ ਸਹਿਜ ਸੁਰੇਲੜੀ ਸਦ ਸ਼ਗੁਫਤਣੀ ਨਾਮ ਨਿਰਬਾਣ ਮਈ ਸਚੀ ਨਿਧੀ ਦੇ ਪਰਤਾਪ ਨਾਲ, ਜੋ ਖੋਜੀ ਗੁਰਮੁਖ ਜਨਾਂ ਨੇ ਘਟਿ ਅੰਤਰ ਸੀ ਪਾਇ ਰਖੀ ਹੈ, ਹੋਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟ-ਮਾਨ ਦੁਬਿਧਾ ਮਈ ਕੂੜਾਵੀ ਆਸਾ ਮਨਸਾ ਰੂਪੀ ਦੁਰਮਤਿ ਨੂੰ ਉੱਕਾ ਹੀ ਮਿਟਾਇ ਦੇਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮਿਟਾਇ ਕੇ ਗੁਰਮੁਖ ਖੋਜੀਆਂ ਦਾ ਮਨ ਸਦਾ ਸਹਿਜ ਲਿਵਤਾਰ ਵਿਖੇ ਹੀ ਜੁੜ ਰਹਿਣਾ ਹੈ । ਇਸ ਸਹਿਜ ਲਿਵਤਾਰੀ ਗੁਰਮਤਿ ਅਭਿਆਸ ਵਿਖੇ ਮਜਜੂਬ (ਲੀਨ) ਹੋ ਕੇ ਰਸਨਾ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰਮੰਤਰ ਉਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣੀ । ਸਚੀ ਸਿਫਤ ਸਲਾਹ ਅੰਤਰਗਤੀ ਸੁਤੇ ਸੁਭਾਵ ਹੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ-ਮਿਲਾਪ ਵਿਚ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹਿਣੀ ਹੈ । ਯਥਾ ਗੁਰਵਾਕ ਦੀ ਅਗਲੀ ਪੰਗਤੀ—

ਮਨਸਾ ਮਾਰਿ ਮਨੁ ਸਹਜਿ ਸਮਾਨਾ ਬਿਨੁ ਰਸਨਾ ਉਸਤਤਿ ਕਰਾਈ ॥੨੩॥

ਇਸ ਲਿਵਤਾਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮਿਲਾਪ ਸਹਿਜ ਬਿਵਸਥਾ ਵਿਖੇ ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨਹਾਰਿਆਂ ਦੇ ਲੋਇਣ ਇਕ-ਟਕ ਬਿਸਮਾਦੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਪਰਤੱਖ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨਹਾਰੇ ਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਇਥੇ ਪੁੱਜ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਿਤ ਬਿਰਤੀ ਸਹਿਜ ਸੁਰਤੀ ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਵਿਚ ਹੀ ਲੱਗੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਇਕ ਖਿਨ ਭੀ ਲਾਂਭੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਯਥਾ ਅਗਲੇਰੀ ਪੰਗਤੀ—

ਲੋਇਣ ਦੇਖਿ ਰਹੇ ਬਿਸਮਾਦੀ ਚਿਤੁ ਅਦਿਸਟਿ ਲਗਾਈ॥ ੨੪॥

ਇਹ ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਆਪਣੀ ਹਮਾ ਮਉਸੂਫ (ਅਨੂਪਮ) ਸਿਫਤ ਦੁਆਰਾ ਸਦਾ ਨਿਰਾਲਮ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ । ਜੋਤਿ-ਸ਼ਗੁਫਤੀਏ (ਵਿਗਾਸੀ) ਗੁਰਮੁਖ ਖੋਜੀ ਜਨ ਦੀ ਬਿਰਤੀ ਜੋਤਿ ਸਰੂਪੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਿਚ ਹੀ ਸਮਾਈ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ । ਯਥਾ :—

ਅਦਿਸਟ ਸਦਾ ਰਹੈ ਨਿਰਾਲਮੁ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਮਿਲਾਈ ॥੨੫॥

ਇਹ ਸਾਰਾ ਪਰਤਾਪ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਖਸ਼ੀ ਹੋਈ ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਫਤ-ਸਲਾਹ ਦਾ ਸਦਕਾ ਹੀ ਹੈ, ਐਸੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਰੂਪ ਗੁਰ-ਸ਼ਬਦ

ਦੀ ਸਿਫਤ ਸਲਾਹ, ਅਦਿਸ਼ਟ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨਹਾਰਾ ਖੋਜੀ ਜਨ ਸਦਾ ਹੀ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਕਰੇ ਭੀ ਕਿਉਂ ਨਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਰਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਇਸ ਸਿਫਤ ਸਲਾਹੀ ਲਿਵਤਾਰ ਬਿਹੂਣ। ਯਥਾ—‘ਹਉ ਗੁਰੁ ਸਾਲਾਹੀ ਸਦਾ ਆਪਣਾ ਜਿਨਿ ਸਾਚੀ ਬੂਝ ਬੁਝਾਈ ॥੨੬॥’ ਇਹ ਸਾਚੀ ਬੂਝ ਅਦਿਸ਼ਟ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਿ੍ੜ੍ਹਾਏ ਦਰਸਾਏ ਗੁਰ-ਸ਼ਬਦ ਮੰਤਰ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਬੁਝੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੀ ਗਤਿ ਕਲਿਆਣ-ਮਈ ਸਚੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ-ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਾਲੀ ਪਤਿ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਟਾ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸਾਏ ਗੁਰਸ਼ਬਦ ਮੰਤਰ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਸਿਫਤ ਸਲਾਹ ਰੂਪੀ ਸਚੀ ਅਰਦਾਸ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਇਆ ਹੋਇਆ, ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਵਰੋਸਾਇਆ ਹੋਇਆ ਗੁਰਮੁਖ ਜਨ ਛੱਡ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਜੈਸਾ ਕਿ ਅਗਲੀ ਗੁਰ-ਪੰਗਤੀ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ, ਯਥਾ :—

ਨਾਨਕੁ ਏਕ ਕਹੈ ਬੇਨੰਤੀ ਨਾਵਹੁ ਗਤਿ ਪਤਿ ਪਾਈ ॥੨੭॥੨॥੧੧॥

[ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੩, ਪੰਨਾ ੯੧੦

ਏਸੇ ਇਕੇ ਸਿਫਤ ਸਲਾਹ ਮਈ ਅਰਦਾਸ ਬੇਨਤੀ ਰਟੀ ਜਾਣ ਵਿਚ ਹੀ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰੋਂ ਘਰੋਂ, ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਵਰੋਸਾਇਆ ਹੋਇਆ ਗੁਰਮੁਖ, ਸਿਫਤ-ਸਲਾਹੀ-ਜਨ ਜੁਟਿਆ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਉਪਰ ਲਿਖੇ ਗੁਰਮਤਿ ਭਾਵ ਤੋਂ ਇਹ ਸਿਧ ਹੋਇਆ ਕਿ ਕੇਵਲ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿ੍ੜ੍ਹਾਈ ਦਰਸਾਈ ਗੁਰ-ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਅਭਿਆਸ ਕਮਾਈ ਹੀ ਫਲੀਭੂਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਦਰੋਂ ਘਰੋਂ ਵਰਸਾਏ ਹੋਏ ਗੁਰਮੁਖ ਜਨ ਕਦੇ ਭੀ ਹੋਰਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਮਾਨ ਪਦਾਰਥਾਂ ਵਿਚ ਲਿਪਾਏਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਬਲਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਮਾਨ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਲਿਪਾਏਮਾਨ ਤੋਂ ਸਦਾ ਅਪਰੰਪਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਨਦਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਘੁਬੇ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰੀ ਜੀਵ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਮਾਨ ਦੀ ਪੂਜਾ ਵਿਚ ਲਯੋ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਕਖ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਜਿਤਨੇ ਭੀ ਆਨਮਤੀ ਸਿਧ ਸਾਧਕ ਤਪਸੀ ਖੁਨੀ ਜੋਗੀ ਹੋਏ ਹਨ, ਸਾਰੇ ਤ੍ਰੈਗੁਣੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਮਾਨ ਮਾਇਆ ਵਿਚ ਹੀ ਭਰਮਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਦਰ ਘਰ ਤੋਂ ਵਰੋਸਾਏ ਹੋਏ ਗੁਰਮੁਖ ਜਨ ਹੀ ਹਨ ਜੋ ਇਸ ਤ੍ਰੈਗੁਣੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਮਾਨ ਮਾਇਆ ਮਈ ਰਹਿਤ ਰਹਿਣੀ ਤੋਂ ਨਿਰਾਲੇ ਅਤੇ ਨਿਰਾਲਮ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਜੈਸੇ ਕਿ ਅਗਲੇ ਗੁਰਵਾਕ ਪੰਗਤੀ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ—

ਤ੍ਰੈਗੁਣ ਰਹਤ ਰਹੈ ਨਿਰਾਰੀ ਸਾਧਿਕ ਸਿਧ ਨ ਜਾਨੈ ॥

ਇਹ ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਰੂਪੀ ਸਚੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਭਰਪੂਰ ਲੀਣੇ ਖਜ਼ਾਨੇ (ਭੰਡਾਰ) ਨੂੰ ਹੀ ਤੇਫੀਕ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਜਗਿਆਸੂ ਜਨ ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਸਚੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਪੁਜਾਰੀ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ-ਭਰਪੂਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦੀ ਹੀ ਸਚੀ ਵਡਿਆਈ ਹੈ ਕਿ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਮਾਨ ਤ੍ਰੈਗੁਣੀ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਗੁਰਮੁਖਿ ਖੋਜੀ ਜਨ ਉਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਮਈ ਸੰਪੂਰਨ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦਾ ਮਾਲਕ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਸਚੇ ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਪ੍ਰਮਾਰਥੀ ਪਦਾਰਥ ਦਾ ਸਚਾ ਉਪਾਸ਼ਕ ਅਤੇ ਆਸ਼ਕ ਬਣਾ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਜੈਸਾ ਕਿ ਅਗਲੀ ਗੁਰਪੰਗਤੀ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ, ਯਥਾ :—

ਰਤਨ ਕੋਠੜੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਪੂਰਨ ਸਤਿਗੁਰ ਕੈ ਖਜਾਨੈ ॥੧॥

[ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੫, ਪੰਨਾ ੮੮੩

ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਰੰਚਕ ਭੀ ਸੰਦੇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜੁਗੋ ਜੁਗ ਅਟੱਲ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਹੀ ਹਨ ਤੇ ਇਹੋ ਸਚੇ ਸਤਿਗੁਰੂ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਹੀ ਸਚੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ-ਭਰਪੂਰ-ਲੀਣੇ ਜੋਤਿ ਜੜੀਨੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ। ਨਿਰੰਕਾਰ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਸਚੇ ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦੇ ਖੋਜੀ ਗੁਰਮੁਖਿ ਜਨ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਸੁਭਾਗ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪਾਏ ਪੂਰਨਿਆਂ ਉਤੇ ਚਲ ਕੇ ਜਿਸ ਗੁਰਮੁਖਿ ਜਨ ਨੂੰ ਇਸ ਸਚੇ ਨੌਨਿਧੀ

ਖਸ਼ਾਨੇ ਦੀ ਸਚੀ ਮਿਲਖ ਲਭੀ ਹੈ, ਉਹ ਵਡਭਾਗਾ ਜਨ ਇਸ ਅਦਿਸ਼ਟ ਪਦਾਰਥ ਨੂੰ ਲਭਣ ਸਾਰ ਹੀ ਅਚਰਜ ਬਿਸਮਾਦ ਦਸ਼ਾ ਵਿਚ ਲੀਣ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਚਰਜਤਾ ਅਤੇ ਜੋਤਿ ਰੰਗੀ ਬਿਸਮਾਦਤਾ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਕੁਝ ਵਰਨੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਤਿ ਅਗੋਚਰ ਵਸਤੂ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਹੈ, ਜੈਸਾ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਇਸ ਗੁਰਵਾਕ ਅਗਲੋਰੇ ਪੰਗੜੇ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ, ਯਥਾ :—

ਅਚਰਜੁ ਕਿਛੁ ਕਹਣੁ ਨ ਜਾਈ ॥

ਬਸਤੁ ਅਗੋਚਰ ਭਾਈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥

ਇਸ ਸਚੇ ਪਰਮਾਰਥੀ ਅਦਿਸ਼ਟ ਪਦਾਰਥ ਦੇ ਪਾਛਣ ਦੀ ਕੁੰਜੀ ਧੁਰ ਦਰਗਾਹੋਂ ਕੇਵਲ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਇਹ ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਅਟੱਲ ਨਿਯਮ ਹੈ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ, ਸਚਾ ਸਤਿਗੁਰੂ, ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਚੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਾਝੋਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਗੁਰੂ ਨਹੀਂ। ਯਥਾ—

ਸਤਿਗੁਰ ਬਾਝਹੁ ਗੁਰੂ ਨਹੀ ਕੋਈ,

ਨਿਗੁਰੇ ਕਾ ਹੈ ਨਾਉ ਬੁਰਾ ॥੧੩॥

[ਆਸਾ ਮ: ੩ ਪਟੀ, ਪੰਨਾ ੪੩੫

ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰ ਘਰ ਤੋਂ ਹੀ ਕੇਵਲ ਗੁਰ-ਦੀਖਿਆ ਮਈ ਗੁਰਮੰਤਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਗੁਰ-ਮੰਤਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਨਿਗੁਰਾ ਹੈ। ਤਾਂ ਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਆਸ਼ੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕੋ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਹੀ ਸਚੇ ਗੁਰੂ ਹਨ। ਹੋਰ ਸਭ ਕੂੜਾਵੇ ਗੁਰੂ ਬਣੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਨਾਮਹੀਣ ਨਕਟ-ਪੰਥੀਏ ਗੁਰੂ ਹਨ। ਇਕੋ ਸਚਾ ਗੁਰੂ ਹੈ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧੁਰ ਦਰਗਾਹੋਂ ਗੁਰਿਆਈ ਦਾ ਸਚਾ ਪਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਗੁਰ ਪ੍ਰਮਾਣ ਅਨੁਸਾਰ :—

ਇਕੁ ਬਾਣੀ ਇਕੁ ਗੁਰੂ ਇਕੋ ਸਬਦੁ ਵੀਚਾਰਿ ॥

ਸਚਾ ਸਉਦਾ ਹਟੁ ਸਚੁ ਰਤਨੀ ਭਰੇ ਭੰਡਾਰ ॥

ਗੁਰ ਕਿਰਪਾ ਤੇ ਪਾਈਅਨਿ ਜੇ ਦੇਵੈ ਦੇਵਣਹਾਰੁ ॥

ਸਚਾ ਸਉਦਾ ਲਾਭੁ ਸਦਾ ਖਟਿਆ ਨਾਮੁ ਅਪਾਰੁ ॥੨॥੧੦॥

[ਵਾਰ ਸੋਰਠ ਮ: ੪, ਸਲੋਕ ਮ: ੩, ਪੰਨਾ ੬੪੬

ਇਕ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਯੰਤ ਇਕ ਗੁਰੂ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਪਿਛੋਂ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਪਿਛੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਸਾਹਿਬ ਹੋਇ ਤੇ ਧੁਰ ਨਦਰ ਕਰੰਮੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਸਚੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਥਾਪਤ ਹੋਇ। ਏਸੇ ਪਰਕਾਰ ਜੋਤਿ ਨਦਰਾਵੀ ਦਿਬਿ ਦੇਹੀ ਅੰਦਰ ਗੁਰੂ ਦਸਮੇ ਜਾਮੇ ਪ੍ਰਯੰਤ ਇਕੋ ਸਚੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹੀ ਅਸਥਾਪਤ ਹੋਂਦੇ ਰਹੇ। ਗੁਰੂ ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਇਹ ਵੀਚਾਰ ਕੇ ਕਿ ਅਗਾਂਹ ਨੂੰ ਘਤ ਘਰ ਵਿਖੇ ਹਰੇਕ ਪੰਥ ਅੰਦਰਿ ਕੂੜਾਵੇ ਗੁਰੂ ਡਿੰਭੀ ਉਤਪਤਿ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ, ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਹੀ ਮੁਕਾ ਦਿਤਾ। ਪਰੰਤੂ ਇਕਾ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਗੁਰਮੰਤਰ ਨੂੰ, ਵਾਹਿਦ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦਾ ਸਰੂਪ ਜਾਣਾਇ ਕੇ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਸਮੂਹ ਅਤੇ ਸਚੇ ਸਰੂਪ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਤਾਬੇ ਗੁਰਮੰਤਰ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਦੇ ਅਭਿਆਸੀ ਜਨ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਜੁਗੋ ਜੁਗ ਅਟੱਲਤਾ ਬਖਸ਼ੀ। ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂ-ਡਮ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਉਕਾ ਹੀ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਦਸਾਂ ਗੁਰੂ ਜਾਮਿਆਂ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ ਹੁਣ ਤੀਕ ਜੋ ਜੋ ਭੀ ਡਿੰਭੀ ਗੁਰੂ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ, ਉਹ ਕੂੜਾਵੇ ਹੀ ਗੁਰੂ-ਹਨ, ਸਚੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕਹਾ ਸਕਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਐਸੇ ਹਨ ਜੋ ਉਕੇ ਹੀ ਗੁਰਮੰਤਰ ਹੀਣਸ ਹਨ। ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਗੁਰਮੰਤਰ ਰੂਪੀ ਸਚਾ ਸਉਦਾ ਕੇਵਲ ਸਚੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਹੀ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਸੱਚੇ ਦੀ ਗੁਰਮੰਤਰਾਵੀ ਹੋਣ ਉਪਰ ਇਸ ਸੱਚੇ ਸਉਦੇ ਦੇ ਰਤਨ ਭੰਡਾਰ ਭਰੇ ਪਏ ਹਨ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਭੰਡਾਰੀ ਸਚੀ-ਸਤਿਗੁਰ-ਹੋਣ ਤੋਂ ਵਾਂਜੇ ਹੋਏ ਅਨੌਕਾਂ ਗੁਰਮਤਿ-ਹੀਣੇ ਮੀਣੇ ਗੁਰੂ ਬਥੇਰੇ ਭਟਕਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਭਟਕਣਗੇ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕਾਜ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਸਰੇਗਾ।

ਸਚੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਹੀ ਧੁਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਦਰਗਾਹ ਤੋਂ ਸਚੀ

ਗੁਰਮੰਤਰਾਵੀ ਦਾਤ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਸਚੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਾਏ ਗੁਰਮੰਤਰ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਹੀ ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਗੁਪਤੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰਥ ਹੋਣਗੇ। ਸਚੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦਾ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਾਇਆ ਹੋਇਆ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਅਧਿਆਤਮੀ ਕਰਮ ਅਰਥਾਤ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਅਭਿਆਸ ਕਰਕੇ ਜੋ ਜਨ ਦਿਨ ਰਾਤ ਦੀਆਂ ਅਭਿਆਸ ਕਮਾਈਆਂ ਕਰ ਕਰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਇਗਾ, ਸੋਈ ਵਡਭਾਗਾ ਜਨ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਮਾਨ ਸਾਰੇ ਪਸਾਰੇ ਵਿਚ ਹੀ ਵਿਚਰਦਾ ਹੋਇਆ ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਪਾਤਰ ਬਣ ਸਕੇਗਾ। ਯਥਾ ਗੁਰਵਾਕ :—

ਅਧਿਆਤਮ ਕਰਮ ਕਰੇ ਦਿਨੁ ਰਾਤੀ ॥

ਨਿਰਮਲ ਜੋਤਿ ਨਿਰੰਤਰਿ ਜਾਤੀ ॥...੯॥

[ਮਾਰੂ ਸੋਲਹੇ ਮ: ੧, ਪੰਨਾ ੧੦੩੯

ਇਸ ਵਡਭਾਗੇ ਜਨ ਦੇ ਅੰਤਰ-ਆਤਮੇ ਹੀ ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਨਿਰਮਲ ਜੋਤਿ ਪ੍ਰਜਵਲਤ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਗੋਚਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਪਰਤੱਖ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੀ ਹੋਰ ਕੋਈ ਭੀ ਸਥੀਲ ਨਹੀਂ। ਗੁਰ ਸਤਿਗੁਰ ਸਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਬਲਿਹਾਰੇ ਜਾਈਏ, ਜਿਸ ਦਵਾਰਾ ਨਾ ਦਿਸਣਹਾਰਾ ਅਗਮ ਅਗੋਚਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੇਵਲ ਗੁਰ-ਸ਼ਬਦ ਮੰਤਰ ਦੇ ਆਸਰੇ ਪਰਤੱਖ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਯਥਾ ਗੁਰਵਾਕ :—

ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟੁ ਅਗੋਚਰੁ ਪਕੜਿਆ ਗੁਰ ਸਬਦੀ

ਹਉ ਸਤਿਗੁਰ ਕੈ ਬਲਿਹਾਰੀਐ ॥ . ੪॥੧॥

[ਤੁਖਾਰੀ ਛੰਦ ਮ: ੪, ਪੰਨਾ ੧੧੧੪

ਗੁਰੂ ਘਰ ਅੰਦਰ, ਗੁਰ ਸਚੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਘਰ ਅੰਦਰਿ ਹੀ ਇਹ ਵਾਧਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਹਿਰਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਪਰਤੱਖ ਲਖ ਲਈਦਾ ਹੈ। ਸੋਈ ਵਡਭਾਗੀ ਜਨ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਗੁਰਮੰਤਰ ਦੀਆਂ ਅਭਿਆਸ ਕਮਾਈਆਂ ਅਤੁਟ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਿਕਟੀ ਤੋਂ ਨਿਕਟੀ ਦਰਸ਼ਨ, ਨਾ ਦਿਸਣਹਾਰੇ ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਪਰਤੱਖ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਲੀਤੇ ਹਨ। ਕੇਵਲ ਓਹੀ ਵਡਭਾਗੀ

ਜਨ ਹੀ ਇਸ ਬਿਧਿ ਇਸ ਅਗਲੇਰੇ ਗੁਰਵਾਕ ਨੂੰ ਅਭਿਅੰਤ ਨਿਹਾਲਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਭਰੇ ਫਖਰ ਨਾਲ ਉਚਾਰਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ—ਆਪਣੇ ਉਤੇ ਘਟਾ ਕੇ ਉਚਾਰਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ:—

ਅਦਿਸਟੁ ਇਸੈ ਤਾਂ ਕਹਿਆ ਜਾਇ ॥

ਬਿਨੁ ਦੇਖੇ ਕਹਣਾ ਬਿਰਥਾ ਜਾਇ ॥

ਗੁਰਮੁਖਿ ਦੀਸੈ ਸਹਿਜਿ ਸੁਭਾਇ ॥

ਸੇਵਾ ਸੁਰਤਿ ਏਕ ਲਿਵ ਲਾਇ ॥ ੨ ॥ (੮॥੪)

[ਗਉੜੀ ਗੁਆ: ਮ: ੧, ਪੰਨਾ ੨੨੨

ਸਚ ਮੁਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਡਭਾਗੀ ਗੁਰਮੁਖਿ ਜਨਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਦੀਸਣਹਾਰੇ ਅਦਿਸਟ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਅਦਿਸਟ ਦਰਸ਼ਨ ਪਰਤੱਖ ਦਿਸੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੀ ਇਸ ਬਿਧਿ ਕਹਿਣਾ ਹੱਕ ਬਜਾਨਬ ਹੈ ਕਿ ਪਰਤੱਖ ਦਰਸ਼ਨ ਸਚ ਮੁਚ ਕਰ ਲਏ ਹਨ। ਬਿਨ ਪਰਤੱਖ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਖੇ ਦੇ ਐਵੇਂ ਕਹਿਣਾ ਬਿਰਥਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ ਗੁਰਮੁਖ ਜਨਾਂ ਨੂੰ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਇ ਹੀ ਗੁਰਮਤਿ ਮਤਿ ਤੇ ਚਲ ਕੇ ਇਹ ਦਰਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦਰਸ਼ਨ-ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਸਾਨ ਗੁਮਾਨ ਮਈ ਫੁਰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਫੁਰਦਾ। ਉਹ ਤਾਂ ਸਹਿਜ ਬਿਵਸਥਾ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਲਿਵਤਾਰੀ ਅਨੰਦ ਹੀ ਮਾਣਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੁਰਤੀ ਬਿਰਤੀ ਏਕੇ ਸਹਿਜ ਲਿਵਤਾਰੀ ਸ਼ਬਦ ਅਭਿਆਸੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਹੀ ਲਗੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵੀ ਸੰਸਾ (ਸੰਦੇਹ) ਨਹੀਂ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਤਾਰੇ ਹੋਏ ਗੁਰਸਿਖ ਹੀ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਅਦਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਸਹਿਜ ਲਿਵਤਾਰੀ ਅਨੰਦ ਨੂੰ ਮਾਣ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਦਿਸ਼ਟ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਪਰਤੱਖ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨਹਾਰੀ ਖੇਡ ਬੜੀ ਸਹਿਜ ਅਤੇ ਸੁਖਕਾਰੀ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਇਸ ਦਾਤਿ ਤੋਂ ਹੀਣੀ, ਹੋਛੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਮਾਨ ਸੁਖਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਆਡੀਣੀ ਹੋਈ ਫਿਰਦੀ ਹੈ। ਸਚੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਦਰਸਾਏ ਬਾਝੋਂ ਇਹ ਨਦਰਿ ਕਰੇਮਾ ਸਚੜਾ ਕਰਮ ਕਿਸੇ ਵਿਰਲੇ ਗੁਰਮੁਖਿ ਜਨ ਦਾ ਹੀ ਜਾਗਦਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਾਗਿਆ ਹੈ ਸੋ ਨਿਹਾਲ ਨਿਹਾਲ ਹੋ

ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਅੰਤਰ-ਆਤਮੇ ਹੀ ਇਹ ਜੋਤਿ ਵਿਗਾਸੀ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ
ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਪ੍ਰਫੁਲਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੋ ਜੋ ਗੁਰੂ ਸਤਿਗੁਰੂ-ਨਦਰਾ ਗੁਰਮੁਖ
ਜਨ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਦੀਆਂ ਅੰਤਰਗਤੀ ਹੀ ਇਹ ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ
ਨਦਰਾਵੀ ਅਭਿਆਸ ਕਮਾਈਆਂ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ ਸੋ ਭੀ ਗੁਰੂ ਸਤਿਗੁਰੂ
ਸਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਦਰਗਾਹੋਂ ਸਚਾਵੀ ਦਾਤਿ ਨਾਲ ਵਰੋ-
ਸਾਉਂਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਗੁਰਮਤਿ ਪਾਰਗ ਤੇ ਚਲਣਹਾਰੇ ਸਚੇ ਭੈ-ਭਾਵਨੀ
ਵਾਲੇ ਗੁਰੂ ਨਿਸ਼ਤਾਰੇ ਗੁਰਪੁਖਿ ਜਨਾਂ ਉਤੇ ਹੀ ਇਹ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰਾਵੀ ਸਚੀ
ਵਰਖਾ ਅਗੰਮ ਤੋਂ ਹੀ ਵਰਸੇਗੀ। ਐਸੇ ਵਡਭਾਗੀ ਜਨ ਬਿਸਮਾਦ ਰਤੰਨੀ
ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਇ ਹੀ ਪੁਕਾਰ ਉਠਣਗੇ ਤਿ ਜੋਤਿ ਸਰੂਪੀ ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਜੋਤਿ ਜਗੰਨੀ ਅੰਤੀਵੀ ਗਹਿਣ-ਗਤਿ ਵਿਚ ਹੀ
ਪਰਤੱਖ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਨਜ਼ਾਰੇ ਕੋਈ ਨਿਰੀ
ਅਨਭਵੀ ਦਲੀਲ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਬਲਕਿ ਪਰਤੱਖ ਪੇਖਣਹਾਰੀ
ਆਤਮ ਉਡਾਰੀ ਵਿਚ ਪਰਤੱਖ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਲੈਣੇ ਹਨ। ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਮਾਨ
ਪਸਾਰੇ ਵਿਚ ਪੈ ਕੇ ਉਲਝੇ ਸੁਲਝੇ ਹੋਏ ਸੁਰਤਿ-ਬਿਰਤੁਆਂ ਨੂੰ ਇਹੋ ਹੀ
ਪਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਮਾਨ ਪਸਾਰੇ ਥਾਥੋਂ ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਵਾਹਿਗੁਰੂ
ਦੇ ਹੋਰ ਦਰਸ਼ਨ ਕੋਈ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੜੀ ਹੀ ਭੁਲ ਹੈ, ਨਿਰੀ
ਦਲੀਲੋਂ ਉਪਜੀ ਭਾਰੀ ਭੁਲ ਹੈ। ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਇਹ ਚੋਜ
ਵਿਡਾਣੇ ਹਨ, ਕਿ ਉਹ ਫੋਕੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਵਾਰਾ ਆਪਣੇ ਰਚੇ ਹੋਏ
ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਸਾਖਸ਼ਾਤ ਹੋ ਕੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ :—

ਓਹੁ ਵੇਖੈ ਓਨਾ ਨਦਰਿ ਨ ਆਵੈ ਬਹੁਤਾ ਏਹੁ ਵਿਡਾਣੁ ॥੩੦॥

[ਜਪੁਜੀ, ਪੰਨਾ ੧੦

ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਪਰਤੱਖ ਨਜ਼ਰੀ ਆਂਵਦਾ
ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰਮੁਖਿ ਜਨਾਂ ਉਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਕਰਤਾਰ ਦੀ ਖਾਸ
ਮਿਹਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਵੀ ਨਜ਼ਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਮੰਨਿਆ-
ਪ੍ਰਮਾਣਿਆ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਅਸੂਲ ਹੈ ਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਰੂਪ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਚੇ
ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਦਰਗਾਹੋਂ ਜੋ ਗੁਰਮੰਤਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ,

ਉਸ ਗੁਰਮੰਤਰ ਅੰਦਰਿ ਇਕ ਆਕਰਖਣ-ਕਲਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਜੋ ਗੁਰਮੁਖਿ ਜਨ, ਇਸ ਗੁਰਮੰਤਰ ਨੂੰ ਸਚੀ ਗੁਰ-ਦਰਸਾਈ ਗੁਰ-ਅਭਿਆਸਾਈ ਬਰਕਤ ਨਾਲ ਜਪੇਗਾ, ਉਸ ਦੇ, ਕੇਵਲ ਉਸੇ ਦੇ ਹੀ ਅੰਦਰੋਂ ਕਪਾਟ ਖੁਲ੍ਹ ਜਾਣਗੇ। ਖੁਲ੍ਹਣ ਸਾਰ ਹੀ ਇਹ ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਗੋਚਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ-ਦਰਸ਼ਨ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੇਰ ਹੂੰ ਤੇ ਨੇਰੇ ਪਰਤੱਖ ਸਾਖਸ਼ਾਤਕਾਰ ਵਿਚ ਨਦਰ ਆਵੇਗਾ। ਜੈਸਾ ਕਿ ਹੁਣ ਭੀ ਗੁਰ-ਨਦਰਾਏ ਗੁਰਮੁਖਿ ਜਨਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਦਿਸਦਾ ਹੈ।

ਪਰੀਪੂਰਨ ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਾਰੇ ਹੀ, ਸਮਗਰ ਖੰਡਾਂ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡਾਂ ਵਿਖੇ, ਸਾਰੇ ਘਟਾਂ ਘਟਾਂ ਵਿਖੇ ਗੁਪਤ ਵਰਤਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਪਰਤੱਖ ਤੇ ਸਾਂਗੇ ਪਾਂਗ ਦੇਖਣ ਦਿਖਾਉਣਹਾਰਾ ਕੋਈ ਭੀ ਅਜ ਤਾਈਂ ਨਹੀਂ ਜਨਮਿਆ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਛੜੇ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਜਨਮਾਂ ਵਿਖੇ ਵਿਛੜ ਵਿਛੜ ਕੇ ਮਨਮੁਖ ਕਰਮਹੀਣ ਲੋਗ ਕੇਵਲ ਆਪਣੇ ਅਹੰਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋ ਕੇ ਦੁਖ ਪਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਇਹ ਗੱਲ ਤਾਂ ਬੜੇ ਬੜੇ ਔਲੀਆਵਾਂ ਤੇ ਅੰਬੀਆਵਾਂ, ਜੋਗੀ ਜਤੀ ਤਪੀਆਂ ਮੁਨੀਸ਼ਰਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਮਾਨ ਤੇ ਅਨੁਭਾਵ ਕਰਕੇ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਦਿਸਣਹਾਰੇ ਕਾਇਨਾਤ ਖੰਡਾਂ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡਾਂ ਦਾ ਰਚਨਹਾਰ, ਸਿਰਜਨਹਾਰ, ਗੁਪਤ ਕਰਤਾ ਹਰਤਾ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ। ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਸਤਵ ਵਿਚ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਗੋਚਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਜ ਤਕ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੁਦ ਹੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਗੋਚਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਹ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਗੋਚਰ ਕਰਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਤਾਂ ਤੇ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਪਾਸ਼ਕ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਹੀ ਐਵੇਂ ਭੰਬਲ ਭੁਸੇ ਖਾਂਦੇ ਫਿਰਦੇ ਰਹੇ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਗੋਚਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਨਾ-ਦਿਸਣਹਾਰਾ ਸਰੂਪ ਕੇਵਲ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਰੂਪੀ ਸਚੇ ਗੁਰੂ ਸਾਧ ਨੂੰ ਹੀ ਇਸ ਜਗਤ ਉਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਕਿ ਭਰਮ ਭੁਲੇ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਸਚਾ ਮਾਰਗ ਦਿਖਾ ਸਕਣ। ਸਚ ਮੁਚ ਇਸ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ ਸਚਾ ਮਾਰਗ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ

ਨਾ-ਦਿਸਣਹਾਰੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਪਰਤੱਖ ਦਰਸਾਇਆ ਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਗੋਚਰ ਕਰਾਇਆ ਜਾਵੇ । ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਾਰੇ ਅਸਾਰ ਸੰਸਾਰ ਵਿਖੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਭੀ ਸਚਾ ਗੁਰੂ ਸਰੂਪ ਸਾਧ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਜੋ ਇਸ ਬਿਧ ਭਰਮ-ਭੁਲੀ-ਲੁਕਾਈ ਨੂੰ ਭਰਮ-ਜਾਲ ਦੇ ਵਹਿਣ ਤੋਂ ਬੰਨ੍ਹ ਸਕੇ । ਜੈਸਾ ਕਿ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਵਾਕ ਹੈ—

ਬੰਨ੍ਹੇ ਕੋਇ ਨਾ ਸਾਧ ਬਿਨੁ ਸਾਧ ਨ ਦਿਸੈ ਜਗ ਵਿਚਿ ਕੋਆ॥੨੨॥

[ਭਾ: ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ, ਵਾਰ ੧

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸਤਿਗੁਰ ਸਰੂਪ ਤੇ ਸਚੇ ਸਾਧ ਰੂਪੀ ਗੁਰੂ ਹੋਣ ਵਿਚ ਤਤ ਵਡਿਆਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਾ-ਦਿਸਣਹਾਰੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਪਰਤੱਖ ਦੀਦਾਰੇ ਕਰਾਣ ਨੂੰ ਸਮਰਥ ਹਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਅਨਮਤੀ ਪੇਸ਼ਵਾ, ਪੀਰ, ਪੈਗੰਬਰ ਹੋਏ ਹਨ, ਸਭ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਹੋਕਾਰ ਦੇ ਲੋਏ ਹੀ ਗਏ ਹਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਚਾ ਆਤਮ ਪਰਮਾਤਮ ਸੁਖ ਮਿਲਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ । ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਹੀ ਇਸ ਪਰਕਾਰ ਗੁਰਵਾਕ ਆਉਂਦਾ ਹੈ—

ਅਨਿਕ ਜਨਮ ਵਿਛੁੜੇ ਦੁਖੁ ਪਾਇਆ
ਮਨਪੁਖਿ ਕਰਮ ਕਰੈ ਅਹੰਕਾਰੀ॥
ਸਾਧੁ ਪਰਸਤ ਹੀ ਪ੍ਰਭੁ ਪਾਇਆ
ਗੋਬਿੰਦ ਸਰਣਿ ਤੁਮਾਰੀ॥ ੧॥

[ਸੋਰਠਿ ਮਹਲਾ ੪, ਪੰਨਾ ੬੦੭

ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਜੇਹੇ ਅਨੇਕ ਅਣਗਿਣਤ ਭਰਮ-ਭੁਲੇ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੁ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਪਰਤੱਖ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਜੇ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਸਚੇ ਸਾਧ ਰੂਪ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਰਸਣ ਕਰਕੇ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ । 'ਗੋਬਿੰਦ ਵਾਹਿਗੁਰੂ' ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸਾਧ ਸਚੇ ਸਤਿਗੁਰੂ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਹਰ ਸਮੇਂ ਮੌਜੂਦ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਭੇਟਿਆਂ ਹੀ ਪਰਤੱਖ ਦਿਸਦਾ ਹੈ । ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿਸਦਾ ਹੈ ਯਾ ਦਿਸਿਆ

ਹੈ, ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤ ਅਤੀ ਪਿਆਰੀ ਲਗੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਦ ਤਾਈਂ ਅਦਿਸ਼ਟ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਪਰਤੱਖ ਦਰਸ਼ਨ ਨਾ ਹੋਣ ਉਦੋਂ ਤਾਈਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਭਾਉ-ਭਗਤੀ ਤੇ ਸਿਫਤਿ ਸਾਲਾਹ ਦਾ ਸਚਾ ਸਵਾਦ ਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਸਚੇ ਸਾਧ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਤਿਸੰਗ ਦੇ ਪਰਸਣ ਦਾ ਹੀ ਸਦਕਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਿਸ਼ਟ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਪਰਤੱਖ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਐਥੋਂ ਤਾਈਂ ਕਿ 'ਅਦਿਸ਼ਟ ਵਾਹਿਗੁਰੂ' ਸਚੇ ਸ਼ਰਧਾਵਾਨ ਸਿਦਕੀਆਂ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਜੋਤਿ ਸਰੂਪੀ ਸਚੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਖਾ ਕੇ ਆਣ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਚੇ ਜੋਤਿ ਪ੍ਰਜੁਲਤੀ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਹੋਰ ਦਰਸ਼ਨ-ਮਿਲਾਪ ਕਿਹੜੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ! ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੁਪਤੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਏ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਸਚੀ ਅਨੰਦ ਮਈ ਸ਼ਾਂਤੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਪੁੰਜ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਪਰਤੱਖ ਮੂਰਤ (ਵਸੂਦ) ਵਾਲੇ ਸਚੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਪਰਤੱਖ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋ ਜਾਣ ਜਹੀ ਕੋਈ ਮਨੋ-ਮਈ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਹੀਂ ! ਤਾਂ ਹੀ ਤੇ ਅਗਲੇਰੀ ਦੋ-ਤੁਕੀ, ਗੁਰਵਾਕ ਦੀ ਇਸ ਬਿਧਿ ਆਉਂਦੀ ਹੈ—

ਗੋਬਿੰਦ ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਗੀ ਅਤਿ ਪਿਆਰੀ ॥

ਜਬ ਸਤਸੰਗ ਭਏ ਸਾਧੂ ਜਨ

ਹਿਰਦੇ ਮਿਲਿਆ ਸਾਂਤਿ ਮੁਰਾਰੀ ॥ ਰਹਾਉ ॥

[ਸੋਰਠਿ ਮ: ੪, ਪੰਨਾ ੬੦੭

ਉਂਜ ਤਾਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਹਰ ਵਕਤ ਤੇ ਹਰ ਛਿਨ ਸਾਰੇ ਘਟਾਂ ਅੰਦਰ ਦਿਨ ਰਾਤ ਗੁਪਤ ਵਰਤਦਾ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਜੋ ਗਵਾਰ ਲੋਗ ਨਿਗੁਰੇ ਨਿਗੁਸਾਏ ਹਨ ਉਹ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਹਾਜ਼ਰ ਨਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਬੁਝ ਸਕਦੇ। ਸਚਾ ਸਤਿਗੁਰੂ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਸਰੂਪ ਪੁਰਖ-ਪੁਰਖੋਤਮ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਤਿਸੇ ਨੂੰ ਹੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੰਦਰੋਂ, ਹਿਰਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਹੀ ਪਰਗਟ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਸਚੇ ਗੁਣ ਗਾਉਣ ਦਾ ਵਾਸਤਵੀ ਸਵਾਦ ਉਸੇ ਵਡਭਾਗੇ ਜਨ ਨੂੰ ਹੀ ਆਇਆ, ਸਚੀ ਸਿਫਤਿ

ਸਾਲਾਹ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਸਤਵ ਰਸ ਆਇਆ, ਯਥਾ :—

ਤੂ ਹਿਰਦੈ ਗੁਪਤੁ ਵਸਹਿ ਦਿਨੁ ਰਾਤੀ
ਤੇਰਾ ਭਾਉ ਨ ਬੁਝਹਿ ਗਵਾਰੀ ॥
ਸਤਿਗੁਰੁ ਪੁਰਖੁ ਮਿਲਿਆ ਪ੍ਰਭੁ ਪ੍ਰਗਟਿਆ
ਗੁਣ ਗਾਵੈ ਗੁਣ ਵੀਚਾਰੀ ॥ ੨ ॥

[ਸੋਰਠਿ ਮ: ੪, ਪੰਨਾ ੬੦੭

ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਅਦਿਸ਼ਟ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਹਿਰਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਬਿਧਿ ਜੋਤਿ ਜੋਤੀਸ਼ਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਹੀ ਸਚੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੁਰਮਤਿ ਭਰੀ ਬੁਧੀ ਨਿਵਾਰੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਚੀ ਸ਼ਾਂਤ-ਮਈ, ਸਚਾ ਆਤਮ ਸੁਖ, ਅਦਿਸ਼ਟ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਸਚੇ ਸੁਆਮੀ ਨੂੰ ਅੰਤਰ-ਆਤਮੇ ਹੀ ਜੋਤਿ ਪਰਤੱਖਤਾ ਵਿਚ ਚੀਨਣ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਯਥਾ :—

ਗੁਰਮੁਖਿ ਪ੍ਰਗਾਸੁ ਭਇਆ ਸਾਤਿ ਆਈ ਦੁਰਮਤਿ ਬੁਧਿ ਨਿਵਾਰੀ ॥

ਆਤਮ ਬ੍ਰਹਮ ਚੀਨਿ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ਸਤਸੰਗਤਿ ਪੁਰਖ ਤੁਮਾਰੀ ॥੩॥

[ਸੋਰਠਿ ਮਹਲਾ ੪, ਪੰਨਾ ੬੦੭

ਤਾਂ ਤੇ ਪਾਰਸ-ਰਸਾਇਣੀ ਸੰਗਤ ਹੈ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਸਚੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਭੇਟਣ ਵਿਚ ਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਹੀ ਸਚੀ ਸੰਗਤ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਚੀ ਕਿਰਪਾ ਨਦਰ-ਦਿਸ਼ਟੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਿਸੇ ਨੂੰ ਹੀ ਸਚੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰ ਆਉਣ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਬਸ ਗੁਰੂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਸਰੂਪ ਸਚੇ ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮਿਲਣ ਕਰਕੇ ਹੀ ਅਦਿਸ਼ਟ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਸਚਾ ਮਿਲਾਪ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਅਮਿਤਿ ਅਤੇ ਅਤੁਲ ਸਚੀ ਸਹਿਜ ਬਿਵਸਥਾ ਵਾਲੇ ਸੁਖ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਆਪਣੇ ਚੌਥੇ ਜਾਮੇ ਵਿਚ ਉਚਾਰਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਡਭਾਗੇ ਜਨ ਦਿਨ ਰੈਣ ਅਦਿਸ਼ਟ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕਰ ਰੇ

ਰਜਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਕਰਦੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਹਰਦਮ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਿ ਕਰਿ
ਸਾਵਧਾਨ ਹੋ ਕੇ ਜਾਗਦੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਜੈਸੇ ਕਿ ਅਗਲੀ ਦੋ-ਤੁਕੀ
ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ :—

ਪੁਰਖੈ ਪੁਰਖੁ ਮਿਲਿਆ ਗੁਰੁ ਪਾਇਆ
ਜਿਨ ਕਉ ਕਿਰਪਾ ਭਈ ਤੁਮਾਰੀ ॥
ਨਾਨਕ ਅਤੁਲੁ ਸਹਜ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ
ਅਨਦਿਨੁ ਜਾਗਤੁ ਰਹੈ ਬਨਵਾਰੀ ॥੪॥ : ॥

[ਸੋਰਠਿ ਮਹਲਾ ੪, ਪੰਨਾ ੬੦੭

ਇਸ ਸਾਰੇ ਸਿਧਾਂਤ ਤੋਂ ਇਹ ਸਿਧ ਹੋਇਆ ਕਿ ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਰਨ
ਆਇਆਂ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਆਇਆਂ
ਤੋਂ ਭਾਵ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਸਚੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਭੇਟਣ (ਪਰਸਣ) ਦਾ
ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਦੁਆਰਿਓਂ ਹੀ ਗੁਰਮੰਤਰ ਗੁਰਦੀਖਿਆ ਮਈ
ਸਚੀ ਦਾਤਿ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਦਾਤਿ ਦੇ ਮਿਲਿਆਂ ਹੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ
ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਭੇਟਣਾ (ਪਰਸਣਾ) ਸਿੱਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਬਿਧਿ
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਸਚੇ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਭੇਟਣ ਕਰਕੇ ਹੀ ਗੁਰ-ਸ਼ਰਨਾਗਤੀ
ਵਸਣਾ ਰਸਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਦਵਾਰਿਓਂ ਸਿਫਤਿ ਸਲਾਹ ਦੀ ਸਚੀ
ਦਾਤਿ ਮਿਲੇ ਬਾਝੋਂ ਸਭ ਲੁਕਾਈ ਨਿਗੁਰੀ ਹੀ ਹੈ, ਤੇ ਸਾਰੇ ਘੋਰ ਮੀਣੇ-
ਸੰਤ-ਸਾਧ ਨਾਮ-ਹੀਣੇ ਤੇ ਨਿਗੁਰੇ ਹਨ। ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਡਭਾਗੀ
ਜਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋਈ ਹੈ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਯਾ ਸਾਧ ਕਰਕੇ ਕਦੇ ਨਹੀਂ
ਜਣਾਉਂਦੇ। ਇਹ ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਰਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਪਤ-ਸੁਦਗਾਨ
(ਦਰਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆਂ) ਦਾ ਪੁੰਜ ਹੀ, ਅਰਥਾਤ ਪੰਜੇ ਪਿਆਰੇ ਹੀ
ਗੁਰੂ ਕਹਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਅੰਦਰ ਹੀ ਸਚੀ
ਗੁਰੱਤਤਾ ਦੀ ਅਮਰ-ਕਲਾ ਵਰਤਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਵੀ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਲਈ

ਜਦੋਂ ਤਾਈਂ ਓਹ ਗੁਰ-ਹੁਕਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਂ ਦੇ ਪੁੰਜ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਫੇਰ ਤੱਦ ਪਸਚਾਤ ਓਹ ਹਰਦਮ ਹਰਿ-ਰਸ ਲੀਨ ਅਤੇ ਦਿਨ ਰਾਤ ਅਦਿਸ਼ਟ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਹੀ ਮੰਗਨ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਿਰਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਜੋਤਿ-ਪ੍ਰਕਾਸ਼ੀ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਪੇਖ ਪੇਖ ਬਿਗਸਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਗੁਰਮਤਿ ਮਤਿ ਵਿਗਾਸੀ ਸਚੇ ਆਤਮ ਸੁਖ ਦੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਦੇ ਪਰਤਾਪ ਕਰਕੇ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਭ ਦੁਖ ਨਿਵਿਰਤ ਅਤੇ ਬਿਜਰਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਔਰ ਆਸਾ ਮਨਸਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਰਹਿੰਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਸਚੇ ਨਾਮ ਵਿਗਾਸੀ ਸੁਖ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਆਨ ਆਸਾ ਮਨਸਾ ਚਿਤਵਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਬੰਧਨ ਕਟੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਐਸੀ ਸ਼ਿਸ਼ਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਹੋ ਆਵਦੀ ਹੈ ਕਿ ਓਹ ਨਿਰਗੁਣ ਆਤਮ ਜੋਤੀ ਸਰੂਪ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਘਟ ਅੰਤਰਿ ਹੀ ਕਰ ਕਰ ਕੇ ਵਿਗਸਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਜੋਤਿ ਸਪੰਨ ਅੰਤਰਿ-ਆਤਮੇ ਨਿਰਗੁਣ ਰੂਪ ਦਰਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕੋਈ ਦਰਸ਼ਨ ਭਾਵਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਨਿਕਟ ਸਰੂਪੀ ਦਰਸ਼ਨ ਅੰਤਰਿ-ਆਤਮੇ ਓਹੀ ਜਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਸਚੀ ਮਿਹਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੈਣਾਂ ਅੰਦਰਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ-ਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਤਾਰ ਲਗੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਬੈਠਾਂ ਅੰਦਰਿ ਭੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਰਸ਼ਨੀ ਸਿਫਤਿ ਸਾਲਾਹ ਬਾਝੋਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਬਾਤ ਨਹੀਂ ਉਪਜਦੀ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਦਿਸ਼ਟ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਪਰਤੱਖ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਖਣਾ ਹੋਵੇ ਓਹ ਜਨ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਦੁਆਰੇ ਤੇ ਆ ਕੇ ਪਰਤੱਖ ਗੁਰਮੰਤਰ ਗੁਰਦੀਖਿਆ ਲੈ ਕੇ ਸਚੀਆਂ ਅਤੁਟ ਅਭਿਆਸ ਕਮਾਈਆਂ ਕਰੇ, ਤਦ ਓਹਨਾਂ ਦੇ ਘਟ ਅੰਤਰਿ ਹੀ ਜੋਤਿ ਦਰਸ਼ਨੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਪਰਤੱਖ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਚਸ਼ਮਾ ਉਗਵ ਆਵੇਦਾ ਹੈ। ਐਸਾ ਉਗਵਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਤੋਂ ਓਹ ਕਦੀ ਵੀ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਸਦਾ ਹੀ ਹਾਜ਼ਰਾ ਹਜ਼ੂਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਦਾਸਰੇ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਗੁਰ ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਗੁਰ-ਪੁਰਬ ਸਮੇਂ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੀ ਅਟੱਲ ਸਮਾਧੀ ਜਮਾਈ ਬੈਠਿਆਂ ਸੁਤੇ ਹੀ

ਇਹ ਫੁਰਨਾ ਫੁਰਿਆ ਅਤੇ ਬੜਾ ਪ੍ਰਬਲ ਹੋ ਕੇ ਫੁਰਿਆ। ਅੰਦਰੋਂ ਅੰਦਰਿ ਇਉਂ ਬੇਨਤੀ ਸਫੁਰਨ ਹੋਈ ਕਿ 'ਹੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਚੇ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ, ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਓਹ ਪਰਤੱਖ ਦਰਸ਼ਨ ਭੀ ਹੋ ਜਾਣ ਜੋ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਦਾਰੇ ਦੇ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹੋ।' ਇਸ ਸੰਕਲਪ ਦਾ ਫੁਰਨਾ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਪਰਤੱਖ ਸ੍ਰੀ ਦਸਮੇਸ਼ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਅਦੁਤੀ ਝਾਕੇ ਜ਼ਹੂਰ ਪਜ਼ੀਰ ਹੋਣ ਲਗ ਪਏ। ਓਹੀ ਕਲਗੀ, ਓਹੀ ਜਿਗਾ, ਓਹੀ ਸੀਸ ਤੇ ਚੱਕਰ ਤੋੜੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਝਾਲ ਝਲਣੀ ਹੀ ਬੜੀ ਅਦੁੱਤੀ ਸੀ। ਮੰਦ ਮੰਦ ਪਰਤੱਖ ਦਰਸ਼ਨ ਸੋਹਵੇਂ (ਸਨਮੁਖ) ਅਜਿਹੇ ਆਕਰਸ਼ਣ ਕਲਾ ਵਿਚ ਹੋਣ ਲਗ ਪਏ ਕਿ ਵਰਨਣ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਪਰੰਤੂ ਫੇਰ ਅਨਾਚਿਤ ਹੀ ਇਹ ਕੌਤਕ ਵਰਤਣ ਲਗ ਪਿਆ ਕਿ ਚਤਰਭੁਜੀ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਣੇ ਅਰੰਭ ਹੋ ਗਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਦਾਸ ਦੀ ਅੰਦਰੋਂ ਅੰਦਰਿ ਹੀ ਇਹ ਚੀਖ ਪੁਫਾਰ ਹੋਣੀ ਅਰੰਭ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਚਤਰਭੁਜੀ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਮੈਨੂੰ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੂਰ ਕਰ ਲਵੋ। ਇਸ ਪੁਕਾਰ ਦਾ ਇਹ ਉਤਰ ਉਤਰਿਆ ਕਿ ਤੈਨੂੰ ਉਸ ਫੁਰਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੈ ਜੋ ਸਰਗੁਣ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਖਣ ਦਾ ਤੈਨੂੰ ਉਪਜਿਆ ਸੀ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੰਤਰ-ਆਤਮੇ ਨਿਰਗੁਣੀ ਜੋਤਿ ਸਰੂਪੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ, ਉਸ ਹਰਦਮੀ ਨਿਕਟ-ਵਰਤੀ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਦਰਸ਼ਨ ਆ ਗਏ। ਚਤਰ-ਭੁਜੀ ਦਰਸ਼ਨ ਖਿਨ ਵਿਚ ਦੂਰ ਹੋ ਗਏ। ਆਤਮ ਦਰਸੀ ਜੋਤਿ ਸਪੰਨ ਭਰਪੂਰ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਮਗਨਤਾ ਜਿਉਂ ਦੀ ਤਿਉਂ ਹੋਣ ਲਗ ਪਈ।

ਇਸ ਉਪਰਲੇ ਸਾਰੇ ਬਿਤਾਂਤ ਦੇ ਕਥਨ ਦਾ ਇਹ ਤਾਤਪਰਜ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਰ-ਆਤਮੇ ਆਤਮ-ਪ੍ਰਮਾਤਮੀ ਅਤਿ ਹੀ ਨਿਕਟੀ ਤੋਂ ਨਿਕਟ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ-ਹਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰਸ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸੁਮਾਰਗ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੀ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪਰ ਚਲਣਹਾਰੇ ਅਨਿੰਨ ਅਭਿਆਸੀ ਜਨਾਂ ਨੂੰ ਘਟ ਅੰਦਰ ਹੀ ਜੋਤਿ

ਪ੍ਰਗਾਸੀ ਦਰਸ਼ਨ ਪਰਤੱਖ ਜ਼ਰੂਰ ਪਜ਼ੀਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੇਖ ਕੇ
 ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਅਕਾਂਖਯਾ ਉਕੀ ਹੀ ਮਿਟ ਜਾਂਦੀ
 ਹੈ। ਜਿਸ ਕਿਸੇ ਅਭਿਲਾਖੀ ਜਨ ਨੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ
 ਝਾਕੀ ਮਾਣਨੀ ਹੋਵੇ, ਓਸ ਜਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਿਥਮ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ
 ਦਰ ਘਰ ਦਾ ਪੂਰਨ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ-ਪਾਤਰ ਹੋਣਾ ਲੋੜੀਂਦਾ
 ਹੈ। ਦੂਜੇ ਇਹ ਗੱਲ ਪਰਮ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਦਰਸਾਈ
 ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਗੂੜ੍ਹੇ ਵਿਪ੍ਰਯ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੁਟ ਨਾਮ ਅਭਿਆਸ ਕਮਾਈ
 ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਤਦ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ
 ਪਰਤੱਖ ਹੋਣ ਦਾ ਰੰਚਕ ਵੀ ਸੰਦੇਹ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਡਭਾਗੇ
 ਜਨਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਕ ਜਨਮ ਦੇ ਅੰਕੂਰ ਸਫੁਟ ਹੋ ਜਾਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਂ
 ਪਿਆਰਿਆਂ ਦਵਾਰਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਗੁੜ੍ਹਤੀ ਮਿਲਣਸਾਰ ਹੀ ਅੰਤਰ-ਆਤਮੇ
 ਜੋਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਹਿਣ-ਗਤਿ ਅਤੇ ਨਿਰਾਲੀ ਅਤੇ
 ਵਿਲੱਖਣ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੇ ਉਤਮ ਜਗਿਆਸੂ ਆਪਣੇ ਅਖੀਂ ਪੇਖੇ
 ਪਰਖੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਤਮਕ ਕਮਾਈ ਉਪਰ, ਉਪਰ ਦਸੀ ਮਿਹਰ
 ਨਦਰਾਵੀ ਅਪਾਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ
 'ਰੰਗਲੇ ਸੱਜਣ' ਨਾਮੇ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਆਂ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਹੱਡ-ਬੀਤੀ
 ਸਾਹਦੀ ਭੀ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਦਰਸ਼ਨ ਅਕਸ ਮਾਤਰ
 ਕੇਵਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾ
 ਹੋਏ ਹੋਣ ਉਹ ਅਜ਼ਮਾ ਕੇ ਦੇਖ ਲੈਣ, ਪਰੰਤੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ
 ਅਭਿਆਸ ਕਮਾਈ ਦੀ ਅਤੁਟ ਦਾਤਿ ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ
 ਗੁਰੂ ਘਰ (ਗੁਰਦਵਾਰੇ) ਤੋਂ ਹੀ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਹਥਾਂ ਉਪਰ
 ਸਰ੍ਹੋਂ ਜਮਾਉਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਪਰਤੱਖ ਦਰਸ਼ਨ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
 ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਅਜਰ ਅਵਸਥਾ ਨੂੰ ਜਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਸਮਾਦ ਪਦ
 ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋਏ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੇ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ
 ਦਾ ਹਰੇਕ ਵਾਕ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੱਕੀ ਸਾਹਦੀ ਭਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ
 ਦੇ ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਦਰਸ਼ਨ ਘਟ ਅੰਦਰ ਹੀ ਨਾਮ ਅਭਿਆਸੀ ਪ੍ਰੇਮੀ ਜਨ ਨੂੰ

ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ—ਏਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪ੍ਰੋੜਤਾ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ
ਦਾ ਹਰੇਕ ਸ਼ਬਦ ਮਾਤਰ ਇਕੋ ਝਾਕੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਹੀ
ਇਸ ਲੇਖ ਨੂੰ ਲਿਖਦੇ ਲਿਖਦੇ ਸੁਤੇ ਸੁਭਾਵ 'ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੀਰਤਨ' ਨਾਮੇ
ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਚੁਭਾ ਮਾਰਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਗੁਰਵਾਕ ਨਿਕਲੇ :—

ਮੇਰੀ ਇਛ ਪੁਨੀ ਜੀਉ ਹਮ ਘਰਿ ਸਾਜਨੁ ਆਇਆ ॥ ਮਿਲਿ ਵਰੁ
ਨਾਰੀ ਮੰਗਲੁ ਗਾਇਆ ॥ ਨਾਨਕ ਪਿਰੁ ਧਨ ਕਰਹਿ
ਰਲੀਆ, ਇਛ ਮੇਰੀ ਪੁੰਨੀਆ ॥੬॥੨॥

[ਗਉੜੀ ਪੂਰਬੀ ਛੰਤ ਮ: ੧, ਪੰਨਾ ੨੪੨

ਸਾਜਨ ਆਇ ਵੁਠੇ ਘਰ ਮਾਹੀ ॥ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਵਹਿ ਤ੍ਰਿਪਤਿ
ਅਘਾਹੀ ॥ ਸਾਜਨ ਆਇ ਵੁਠੇ ਘਰ ਮਾਹੀ ॥

[ਰਾਗ ਸੂਹੀ ਛੰਤ ਮ: ੩ ਘਰੁ ੨, ਪੰਨਾ ੭੬੮

ਸੋਹਿਅੜੇ ਸੋਹਿਅੜੇ ਮੇਰੇ ਬੰਕ ਦੁਆਰੇ ਰਾਮ ॥ ਪਾਹੁਨੜੇ
ਪਾਹੁਨੜੇ ਮੇਰੇ ਸੰਤ ਪਿਆਰੇ ਰਾਮ ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸਹੁ
ਘਰ ਮਹਿ ਬੈਠਾ ਸੋਹੇ ਬੰਕ ਦੁਆਰੇ ॥ ੨ ॥

[ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੫ ਛੰਤ, ਪੰਨਾ ੪੫੨

ਆਹਾ ! ਕਿਹਾ ਸੁੰਦਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਯ ਬੱਝਾ ਹੈ। ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਦਰਸ਼ਨਾਂ
ਦੇ ਗੁਪਤੋਂ ਪਰਗਟ ਹੋਣ ਦਾ, ਅਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਗੋਚਰ ਹੋਣ ਦਾ। ਦਰਸ਼ਨਾਂ
ਦੇ ਪਰਤੱਖ ਹੋਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ, ਜਦੋਂ
ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਗਾਹਕ, ਜਗਿਆਸਾ ਇਸਤ੍ਰੀ, ਆਪ-ਮੁਹਾਰੀ ਹੋ ਕੇ ਇਉਂ
ਪੁਕਾਰ ਉਠਦੀ ਹੈ :—

ਮੇਰੀ ਇਛ ਪੁੰਨੀ ਜੀਉ
ਹਮ ਘਰਿ ਸਾਜਨੁ ਆਇਆ ॥ (੨੪੨)

ਪ੍ਰਮਾਰਥ ਦੀ ਜਗਿਆਸਾ-ਮਈ ਪ੍ਰਬਲ ਇੱਛਾ ਇਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ
ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਪਰਤੱਖ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋ ਜਾਣ। "ਹਮ ਘਰਿ ਸਾਜਨੁ
ਆਇਆ" ਮਈ ਪੱਕੀ ਸਾਹਦੀ ਏਸੇ ਗੁਰ-ਪੰਗਤੀ ਦੁਆਰਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਕਿ

ਘਟ ਰੂਪੀ ਘਰ ਅੰਦਰ ਹੀ ਅਦਿਸ਼ਟ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸਾਜਣ ਦੇ ਗੁਪਤੋਂ ਪਰਗਟ ਰੂਪ ਦਰਸ਼ਨ ਪਰਤੱਖ ਜ਼ਹੂਰ ਪਜ਼ੀਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਆਨੰਦ ਹੁਲਾਸ ਦਾ ਇਹ ਸਚੜਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਪੰਗਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸਰ-ਬਮੁਹਰ (ਉਘੜ ਕੇ) ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਚੇ ਅਦਿਸ਼ਟ ਅਗਮ ਅਗੋਚਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਵਰ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਮਿਲਣਹਾਰੀ ਨਾਰੀ ਬਿਰਹੋਂ ਕੁਠੜੀ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਗਾਸ ਅਨੰਦ ਮਈ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਇਸ ਬਿਧਿ ਪ੍ਰਕਾਰਨੋਂ ਨਹੀਂ ਰੁਕ ਸਕਦੀ ਕਿ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਵਰ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਸਚੜਾ ਮੰਗਲ ਮਈ ਅਨੰਦ ਤ੍ਰਾਨਾ ਗਾਇਆ ਜਾਏ। ਅੰਤਰਗਤੀ ਘਟ ਅੰਤਰਿ ਹੀ ਅਦਿਸ਼ਟ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਪਰਤੱਖ ਮਿਲਣ ਦਾ ਇਹ ਵਿਸਮਾਦ ਕੋਤਕੀ ਨਜ਼ਾਰਾ ਪੇਖ ਕੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਵਾਰਾ ਹੀ ਇਹ ਪ੍ਰਗਟਾਉ ਸ਼ੋਭਨੀਕ ਹੋ ਕੇ ਫਬਿਆ ਹੈ ਤੇ ਕਿਆ ਖੂਬ ਫਬਿਆ ਹੈ। ਫੰਬੇ ਭੀ ਕਿਉਂ ਨਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਦਿਸ਼ਟ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਪਰਤੱਖ ਦਰਸ਼ਨ ਹੀ ਨਿਰੇ ਨਹੀਂ ਹੋਏ, ਬਲਕਿ ਮਿਲਣਹਾਰੀ ਜਗਿਆਸਾ ਇਸਤ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਵਰ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਰੰਗ ਰਲੀਆਂ ਮਾਣਦੀ ਹੈ। ਏਜੇ ਕਰਕੇ ਹੀ ਇਉਂ ਉਚਰਣ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਪਿਰੀ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਅਤੇ ਪਰਮੇਸ਼ਰ-ਪ੍ਰੇਮ-ਪਰਾਇਣੀ ਧਨ (ਇਸਤ੍ਰੀ) ਪਰਸਪਰ ਚੋਜ ਬਿਨੋਦੀ ਆਨੰਦ ਕਰ ਕੇ ਘਟ ਅੰਤਰ ਹੀ ਖੂਬ ਰੰਗ ਰਲੀਆਂ ਮਾਣਦੇ ਹਨ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਅਦਿਸ਼ਟ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਪਰਤੱਖਤਾ-ਮਈ ਸਚੀ ਇੱਛਾ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਦੀ ਇਹ ਆਨੰਦ-ਠਰੂਰੀ ਸਚੀ ਵਧਾਈ ਹੈ, ਜੋ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨਹਾਰੀ ਜਗਿਆਸਾ ਨਾਰੀ ਦੇ ਹਿਰਦਿਓਂ ਆਪ-ਮੁਹਾਰੀ ਸਫੁਟ ਹੋ ਹੋ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ।

ਦੂਸਰੀ ਸ਼ਬਦ-ਪੰਕਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਚ ਧੁਰਵੜਾ ਬੰਨ੍ਹਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸਾਜਣ ਅਦਿਸ਼ਟੋਂ ਹੀ ਘਟ ਅੰਤਰਿ ਆਇ ਵੁਠੇ, ਆਇ ਜ਼ਹੂਰ ਪਜ਼ੀਰ ਹੋਏ, 'ਸਾਜਣ ਆਇ ਵੁਠੇ ਘਰ ਮਾਹੀ' ਗੁਪਤੋਂ ਪਰਗਟ ਹੋਏ ਅਦਿਸ਼ਟ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਨਜ਼ਾਰੇ ਦੀਦਾਰੇ ਪਰਤੱਖ ਪੇਖ ਕੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾਵਣ ਦਾ ਸਚੜਾ ਤੇ ਅਦੁਤੀ ਆਨੰਦ ਆਵਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਅਨੰਦ ਦੀ ਅੰਤਰਗਤੀ ਭਰਪੂਰ-ਲੀਣਤਾ

ਕਰਕੇ ਸਚੀ ਤ੍ਰਿਪਤੀ ਐਸੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਣ ਗਾ ਗਾ ਕੇ ਰੱਜ ਜਾਈਦਾ ਹੈ, ਜੈਸਾ ਕਿ—

ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਵਹਿ ਤ੍ਰਿਪਤਿ ਅਘਾਹੀ ॥ ... ॥੪॥੧॥

[ਸੂਹੀ ਛੰਤ ਮ: ੩, ਪੰਨਾ ੭੬੮

ਇਸ ਗੁਰ-ਪੰਗਤੀ ਤੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਭਲੀ ਬਿਧਿ ਸਿਧ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਖੇ, ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਦਰ ਵਿਖੇ ਹੀ ਇਹ ਵਡਿਆਈ ਵਰਣਨ ਹੈ ਕਿ ਨਾਮ ਅਭਿਆਸ ਕਮਾਈ ਵਾਲੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਜਗਿਆਸਾ ਇਸਤੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਪਤੀ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨੂੰ ਜਪ ਜਪ ਕੇ, ਸਾਲਾਹ ਸਾਲਾਹ ਕੇ ਤ੍ਰਿਪਤਾਸੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਤ੍ਰਿਪਤ-ਅਘਾਈਆਂ ਰੂਹੜੀਆਂ ਹੀ ਅਜਰ ਪਦ ਨੂੰ ਜਰ ਕੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਖੇ ਗੁਪਤ ਵਰਤਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਰ ਪਦ ਨੂੰ ਲਖਾਉਣਾ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਤ (ਤਬੀਅਤ) ਵਿਚ ਹੀ ਧੁਰੋਂ ਲਿਖਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਤੀਜੜੀ ਸ਼ਬਦ-ਪੰਕਤੀ ਕਿਹਾ ਸੋਹਣਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਯ ਬੰਨ੍ਹਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿਸਮਾਦ ਉਚਾਰਣ ਉਚਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਪ੍ਰੇਮ-ਭਿੰਨੜੀ ਸੰਗਤ ਵਿਖੇ ਅਜਿਹੇ ਗੁਝੇ ਰਤਨ ਪਰਮਾਰਥੀ ਸੰਤ ਪਰਾਹੁਣੇ ਹੋ ਕੇ ਮਾਨੋ ਇਸ ਘਟ ਦੀ ਸਚਿਆਈ ਵਡਿਆਈ ਹੀ ਪਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਓਹੀ ਹਿਰਦੇ ਰੂਪੀ ਦੁਆਰੜੇ ਸੋਂਹਦੇ ਤੇ ਸੁਭਾਇਮਾਨ ਅਤੇ ਬੇਕੜੇ ਹਨ ਜਿਥੇ ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਬਾਂਕੜਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਗੁਪਤੋਂ ਪਰਗਟ ਹੋ ਕੇ ਆਇ ਵੁਠਾ ਹੈ, ਯਥਾ :—

ਸੋਹਿਅੜੇ ਸੋਹਿਅੜੇ ਮੇਰੇ ਬੰਕ ਦੁਆਰੇ ਰਾਮ ॥

ਪਾਹੁਨੜੇ ਪਾਹੁਨੜੇ ਮੇਰੇ ਸੰਤ ਪਿਆਰੇ ਰਾਮ ॥ (੪੫੨)

ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਸੁੰਦਰ ਅਤੇ ਅਮੀਕ ਭਾਵ ਵਾਲੇ ਗੁਰਵਾਕਾਂ ਨੂੰ ਐਵੇਂ ਹੀ ਐਰੇ ਗੈਰੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਯ ਤੇ ਘਟਾਂ ਲੈਣਾ ਅਜ ਕਲ੍ਹ ਦੇ ਬਾਣੀ-ਗਵੱਈਆਂ ਦੀ ਰਵਸ਼ ਮਾਤਰ ਹੀ ਮੁਹਾਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਵਾਸਤਵੀ ਘਟਨਾ ਚਾਹੇ ਘਟ ਜਾਂ ਨਾ ਘਟੇ। ਅਖੀਰਲੀ ਤੁਕ ਸਾਫ਼ ਪਰਗਟਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ

ਓਹੀ ਘਟ ਰੂਪੀ ਦੁਆਰੇ ਹੀ ਸੁਹਾਵਣੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ 'ਸਹੁ ਘਰ ਮਹਿ ਬੈਠਾ' ਵਾਲੀ ਪਰਤੱਖ ਘਟਨਾ ਘਟਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਆਪਣੇ ਪੰਚਮ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਇਸ ਘਟੀ ਘਟਨਾ ਦੀ ਪਰਤੱਖ ਸਾਹਦੀ ਭਰਦੇ ਹਨ। ਯਥਾ :—

ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸਹੁ ਘਰ ਮਹਿ ਬੈਠਾ
ਸੋਹੇ ਬੰਕ ਦੁਆਰੇ ॥ ੨ ॥ (੪੫੨)

ਗੱਲ ਕੀ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਖੇ ਆਇਆ ਹਰੇਕ ਗੁਰਵਾਕ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੱਕੀ ਪ੍ਰਤੀਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ-ਗੋਚਰ ਹੋ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਪੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਐਸੀ ਅੰਤਰੀਵੀ ਕਲਾ ਵਾਲੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਵੁਠੜਾ ਦਰਸ਼ਨ ਫਿਰ ਕਦੇ ਮਿਟ ਮਿਟਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ਟਿਮ-ਟਿਮਾਉਂਦਾ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਤਾਂ ਤੇ ਇਹ ਕੇਵਲ ਗੁਰਬਾਣੀ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪੱਕਾ ਭਰੋਸਾ ਬੰਨ੍ਹਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਨਾ-ਦਿਸਣਹਾਰੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਸੰਭਵ ਹਨ ਅਤੇ ਪਰਤੱਖਤਾ ਵਿਚ ਵਰਤ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜੋ ਜਗਿਆਸੂ ਜਨ ਸਿਮਰਨ ਰੂਪੀ ਸੇਵਾ ਤਾਂ ਥੋੜੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪ੍ਰੰਤੂ ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀਆਂ ਉਚੇਰੀਆਂ ਅਤੇ ਵਡੇਰੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਮੰਗਦੇ ਹਨ, ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ-ਮਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਮਹਿਲੀਂ ਪੁਜ ਪੈਣਾ ਨਸੀਬ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਯਥਾ ਗੁਰਵਾਕ :—

ਸੇਵਾ ਥੋਰੀ ਮਾਗਨੁ ਬਹੁਤਾ ॥ ਮਹਲੁ ਨ ਪਾਵੈ ਕਹਤੋ ਪਹੁਤਾ ॥੧॥

[ਸੂਹੀ ਮਹਲਾ ੫, ਪੰਨਾ ੭੩੮

ਬਿਨਾਂ ਸਚੀ ਅਭਿਆਸ ਕਮਾਈ ਕੀਤੇ ਦੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਰਸ਼ਨ-ਮਈ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ, ਮਹਿਲਾਂ ਤੇ ਪੁਜ ਚੁਕਣ ਵਾਲੀ ਹਮਾਕਤ ਕੂੜਾਵੀਆਂ ਠੀਸਾਂ ਮਾਰਨ ਵਾਲੀ ਹੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਜੋ ਨਿਰੀ ਮੂਰਖਤਾਈ ਹੈ। ਪਰੇਤੂ ਇਸ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ ਸਚਾਈ ਭੀ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਗੁਪਤੋਂ ਪਰਗਟ ਹੋਏ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਪਰਤੱਖ ਨਜ਼ਾਰੇ ਸੰਭਵ ਹਨ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਅਭਿਆਸ ਕਮਾਈ ਦੀ ਅਤੁਟਤਾ ਵਿਚ ਹੀ ਹਨ।

ਪਿਛਲੇ ਲੇਖ ਦਾ ਸਾਰ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਪਰਤੱਖ ਦਰਸ਼ਨ ਪ੍ਰਥਮਾਇ ਹੋਣ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਗੁਰਮਤਿ ਜਗਿਆਸੂ ਲਈ ਪਰਮ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ :—

(੧) ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਗੁਰਮਤਿ ਜਗਿਆਸੂ ਨੂੰ ਇਹ ਭਰੋਸਾ ਹੋਣਾ ਪਰਮ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਇਹ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਣੇ ਹਨ ਤਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਾਏ ਆਸ਼ੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਹੋਣੇ ਹਨ ।

(੨) ਗੁਰਮਤਿ ਜਗਿਆਸੂ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਅੰਦਰ ਇਹ ਪੱਕਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਮਨ ਬਚਨ ਕਰਕੇ ਹੋਣਾ ਉਚਿਤ ਹੈ ।

ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਬਾਣੀ ਸਤਿ ਸਤਿ ਕਰਿ ਜਾਣਹੁ ਗੁਰਸਿਖਹੁ
ਹਰਿ ਕਰਤਾ ਆਪਿ ਮੁਹਹੁ ਕਢਾਏ ॥...੨॥

[ਗਉੜੀ ਕੀ ਵਾਰ, ਮ: ੪ ਪੰਨਾ ੩੦੮

(੩) ਇਸ ਨਿਸ਼ਚੇ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰਮਤਿ ਜਗਿਆਸੂ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅੰਦਰ ਉਚਾਰੇ ਹੋਏ ਗੁਰਵਾਕਾਂ ਉਤੇ ਪੂਰਨ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਹੋਣਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਕੁਛ ਗੁਰਬਾਣੀ ਯਾ ਗੁਰਵਾਕ ਉਚਾਰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੂਰੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਹੀ ਸਚਾ ਮਾਰਗ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਪਰਤੱਖ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਲਭਦਾ ਹੈ ।

(੪) ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਸ ਜਗਿਆਸੂ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਭੀ ਇਹ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਏ ਹਨ, ਤਦੋਂ ਹੀ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰਮਤਿ ਅਤੁਟ ਨਾਮ ਅਕਿਆਸ ਕਮਾਈਆਂ ਕਰ ਕਰਕੇ ਅੰਤਰ-ਆਤਮੇ ਹੀ ਜੋਤੀਸ਼ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਜੋਤਿ ਪ੍ਰਜੁਲਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਇਸ ਜੋਤਿ ਪ੍ਰਜੁਲਤ ਹੋਏ ਬਾਝੋਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਆਮਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ ਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਪਰਤੱਖ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਏ ਹਨ ਕਿ ਨਹੀਂ । ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਉਹ ਵਿਰਲੇ ਜਗਿਆਸੂ ਨਿਰਾਲੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਦਰੀ ਨਦਰ ਨਿਹਾਲ ਹੋ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਇਕ-ਦਮ ਹੀ ਦਰਸ਼ਨ-ਝਾਕੀ ਨਸੀਬ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

(੫) ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਪਰਤੱਖ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨਹਾਰੇ ਗੁਰਮਤਿ ਜਗਿਆਸੂ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਜਗਿਆਸੂ ਨੇ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ 'ਅੰਮ੍ਰਿਤ' ਪਾਨ ਕਰ ਕੇ ਗੁਰਦੀਖਿਆ ਗੁਰਮੰਤਰ ਦੀ ਦਾਤਿ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਈ ਹੋਵੇ। ਗੁਰਮਤਿ-ਹੀਣ ਨਿਗੁਰੇ ਪੁਰਸ਼ ਨੂੰ ਇਹ ਦਰਸ਼ਨ ਕਦੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਇਹਨਾਂ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਪਰਮ ਉਤਾਵਲੇ ਜਿਸ ਜਿਸ ਜਗਿਆਸੂ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਉਮੰਗ ਉਠੀ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਉਪਰ ਲਿਖੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਢਾਲ ਕੇ ਪੂਰਨ ਗੁਰਮਤਿ ਕਸੌਟੀ ਉਤੇ ਚਾੜ੍ਹੇ। ਫੇਰ ਉਹ ਨਿਜ ਆਤਮੇ ਅੰਦਰ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਦੇਖੇ ਤੇ ਪਰਤੱਖ ਦੇਖੇ ਕਿ ਇਹ ਦਰਸ਼ਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਹੀਂ। ਗੁਰਮਤਿ ਅਭਿਆਸੀ ਜਨ ਪਰਤੱਖ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਬਰਮਲਾ ਅੰਦਰੋਂ ਆਮੁਹਾਰਾ ਹੀ ਇਉਂ ਪੁਕਾਰ ਉਠੇਗਾ ਕਿ :—

ਪ੍ਰਗਟੇ ਗੁਪਾਲ ਗੋਬਿੰਦ ਲਾਲਨ ਕਵਨ ਰਸਨਾ ਗੁਣ ਭਨਾ ॥੪॥੨॥

[ਬਿਹਾਗੜਾ ਮਹਲਾ ੫, ਪੰਨਾ ੫੪੩

ਪਰਤੱਖ ਦਰਸ਼ਨ ਪੇਖ ਕੇ ਹੀ ਗੁਰਮਤਿ ਸਚੜੇ ਜਗਿਆਸੂ ਨੂੰ ਗੁਣ ਗੋਬਿੰਦ ਗਾਵਣ ਦਾ ਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਸਿਫਤ ਸਾਲਾਹ ਕਰਨ ਦਾ ਸਚੜਾ ਤੇ ਅਸਲੀ ਅਨੰਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੰਦ ਆਏ ਤਿਨਾਂ ਐਵੇਂ ਉਚਾਰਦੇ ਫਿਰਨਾ ਬਿਰਥਾ ਹੈ। ਯਥਾ ਗੁਰਵਾਕ—

ਆਨੰਦੁ ਆਨੰਦੁ ਸਭੁ ਕੋ ਕਹੈ

ਆਨੰਦੁ ਗੁਰੂ ਤੇ ਜਾਣਿਆ ॥ ... ੭॥

[ਰਾਮਕਲੀ ਮ: ੩, ਅਨੰਦੁ, ਪੰਨਾ ੯੧੭

ਗੁਰੂ ਬਾਝੋਂ ਨਿਗੁਰੇ ਨੂੰ ਕਦੀ ਇਹ ਅਨੰਦ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ। ਸਗੁਰਿਆਂ ਗੁਰਮਤਿ ਅਭਿਆਸੀਆਂ ਅਤੇ ਨਿੱਗਰ ਨਾਮ ਅਭਿਆਸੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਇਹਨਾਂ ਪਰਤੱਖ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੁਆਰਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦੁਆਰੇ ਉਪਰ ਪੂਰਨ ਭਰੋਸਾ ਰਖਣ ਵਾਲੇ ਗੁਰਮਤਿ ਜਗਿਆਸੂਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਗੁਰਵਾਕ ਤੇ ਪੱਕਾ

ਨਿਸਚਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਯਥਾ :—

ਇਕਾ ਬਾਣੀ ਇਕੁ ਗੁਰੁ ਇਕੋ ਸਬਦੁ ਵੀਚਾਰਿ ॥ (੬੪੬)

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਸਮੇਸ਼ ਦੇ ਦੁਆਰੇ ਤੇ ਆਏ ਪੱਕੇ ਤੇ ਸਚੇ ਗੁਰ-
ਮਤਿ ਜਗਿਆਸੂਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੁਰਵਾਕ ਪੰਗਤੀ ਉਤੇ ਪੂਰਨ ਅਮਲ
ਕਰਨਾ ਅੰਤਰ-ਆਤਮੇ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ :—

ਸਤਿਗੁਰ ਬਾਤਹੁ ਗੁਰੁ ਨਹੀ ਕੋਈ ਨਿਗੁਰੇ ਕਾ ਹੈ ਨਾਉ ਬੁਰਾ ॥੧੩॥

[ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੩ ਪਟੀ, ਪੰਨਾ ੪੩੫]

ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਦੇਖਣ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਥਾਉਂ ਥਾਈਂ
ਡਿੱਢੀ ਅਤੇ ਪਾਖੰਡੀ ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਬਣੇ ਬੈਠੇ ਹਨ । ਗੁਰੂ ਤਾਂ ਕੇਵਲ
ਇਕੋ ਹੀ ਹੈ, ਬਾਕੀ ਸਭ ਪਾਖੰਡੀ ਕੂੜਾਵਾ ਦਾਅਵਾ ਗੁਰੂ ਹੋਣ ਦਾ
ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਸਭ ਰਸਾਤਲ ਨੂੰ ਜਾਣਗੇ । ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਸਰਨਾ ਕੁਝ
ਨਹੀਂ । ਕੀ ਇਹਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਡਿੱਢੀਆਂ ਤੇ ਪਾਖੰਡੀਆਂ, ਆਪੋ ਬਣ
ਬੈਠੇ ਦੇਹਧਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਮੰਨ ਲੈਣਾ ਰਸਾਤਲ ਜਾਣ ਦਾ ਕੂੜਾ
ਸੌਦਾ ਸਹੇੜਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ? ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਬਾਝੋਂ ਕੋਈ ਸਚਾ ਸਤਿਗੁਰੂ
ਅਜ ਤਕ ਨਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੋਵੇਗਾ । ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੀ
ਸਿਖਸ਼ਾ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਵਲ ਇਕੋ ਗੁਰੂ ਕਰਤਾਰ ਉਪਤ ਪੱਕਾ ਨਿਸ਼ਚਾ ਰਖਣ
ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਰਤਾਰ ਦੇ ਪਰਤੱਖ ਦਰਸ਼ਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ।
ਪਰ ਹੁੰਦੇ ਤਦੋਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਗੁਰਮਤਿ ਜਗਿਆਸੂ ਜਨ ਗੁਰ-ਦਰਸਾਈ
ਸਚੀ/ਦੀਖਸ਼ਾ ਦਾ ਪੂਰਨ ਧਾਰਨੀ ਬਣਦਾ ਹੈ । ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਨਸੀਬ
ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਨਿਹਾਲਤਾ
ਮਈ ਪੱਕੀ ਨਜ਼ਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਐਸੇ ਵਡਭਾਗੇ ਜਗਿਆਸੂ ਜਨ ਵਾਹਿਗੁਰੂ
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਪਰਤੱਖ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਕਰ ਕੇ ਜੋਤੀਸ਼ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ
ਜੋਤਿ ਅੰਦਰ ਸਮਾਇ ਕੇ ਭੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਨਿੰਨ ਭਗਤ ਸਦਾਉਂਦੇ
ਹੋਏ, ਜੀਉਂਦੇ ਹੋਏ ਪੂਰਨ ਗਰੀਬੀ ਵੇਸ ਧਾਰਨ ਕਰੀ ਰਖਦੇ ਹਨ ।
ਜਣਾਉਂਦੇ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਪਰਤੱਖ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ।
ਪਰੰਤੂ ਖਿਨ ਖਿਨ ਪਰਤੱਖ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਅਦੁਤੀ ਅਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਹੋਏ

ਹਰ ਛਿਨ ਬਾਗੋ ਬਾਗ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕਦੇ ਡੋਲਦੇ ਨਹੀਂ । ਗੁਣਨਿਧ
ਪਰਮਾਤਮਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾਉਣ ਵਿਚ ਹੀ ਮੱਤੇ ਰੱਤੇ ਰਹਿੰਦੇ
ਹਨ । ਗੋਬਿੰਦ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਰੀਝਾਇ ਕੇ ਇਸ ਬਿਧ ਹੀ ਚਿਤਾਰਦੇ
ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਜੈਸਾ ਕਿ ਗੁਰਵਾਕ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ :—

ਗਾਇਓ ਰੀ ਮੈ ਗੁਣ ਨਿਧਿ ਮੰਗਲ ਗਾਇਓ ॥

ਭਲੇ ਸੰਜੋਗ ਭਲੇ ਦਿਨ ਅਉਸਰ

ਜਉ ਗੋਪਾਲੁ ਰੀਝਾਇਓ ॥੧॥ (੪॥੧੪)

[ਸਾਰੰਗ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੨੦੬

ਇਸ ਪਦ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਗਿਆਸੂਆਂ ਉਤੇ
ਇਹ ਪਤੀਜਤਾ ਤਦ ਹੀ ਘਟੇਗੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਰਤੱਖ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਕੇ
ਖੁਦ ਦੇਖ ਲੈਣਗੇ । ਫੇਰ ਉਹ ਆਪੇ ਹੀ ਪੁਕਾਰ ਉਠਣਗੇ ਕਿ
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਪਰਤੱਖ ਦੇਖਣਹਾਰੀ ਗੁਰਮਤਿ ਪਤੀਜਤਾ ਇੰਨ ਬਿੰਨ
ਸਹੀ ਹੈ, ਐਵੇਂ ਉਪਰਲੀਆਂ ਤੇ ਓਪਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਪਤੀਜ ਕਦੇ
ਨਹੀਂ ਆਵੇਗੀ ।

ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਪਰਤੱਖ ਦੇਖਣ-
ਹਾਰਿਆਂ ਉਪਰ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਖਣਹਾਰੀ ਅਵਸਥਾ ਵਾਪਰੇਗੀ ਸਹੀ
ਜ਼ਰੂਰ, ਪਰ ਉਹ ਕਦੇ ਬਫਾਉਣਗੇ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋ ਗਏ
ਹਨ । ਸਦਾ ਨਿਮਰਤਾ ਵਿਚ ਹੀ ਨਿਮਗਨ ਰਹਿ ਕੇ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ
ਆਯੂ ਬਤੀਭ ਕਰ ਜਾਣਗੇ । ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਡੀਂਗ ਕਦੇ ਨਹੀਂ
ਮਾਰਨਗੇ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਪਰਤੱਖ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋ ਗਏ ਹਨ । ਪਰਤੱਖ ਦਰਸ਼ਨਾਂ
ਦਾ ਸੰਭਵ ਹੋਣਾ ਜਣਾਉਣ ਵਿਚ ਹੀ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਦਰ ਘਰ ਦੀ
ਵਡਿਆਈ-ਮਈ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪਰਮ ਨਿਮਰੀ-ਕੂਤ ਰਹਿਣਗੇ ।
ਪਰਤੱਖ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਸਚੇ ਯਾਚਕਾਂ ਨੂੰ ਡੰਕੇ ਦੀ ਚੋਟ ਨਾਲ ਇਹ
ਸਚਾਈ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਾਵਨ ਲਈ ਹਰਦਮ ਤਿਆਰ ਬਰ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣਗੇ ਕਿ
ਆਓ ! ਜਿਸ ਨੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਹਨ ਕਰੋ, ਤੇ ਇਸ ਬਿਧ

ਕਰੋ। ਐਵੇਂ ਦਰਸ਼ਨ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ। ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋ ਜਾਣੇ
ਹਨ ਜੋ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ-ਦਰਸਾਈ ਪੂਰਨ ਜੁਗਤੀ ਵਾਲੀ ਗੁੜ੍ਹਤੀ ਨਾਲ
ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸਰਸਾਰ ਕਰ ਦੇਣਗੇ।

ਉਪਰ ਲਿਖੇ ਸਾਰੇ ਲੇਖ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿਧਾਂਤ ਇਹੀ ਨਿਕਲਦਾ
ਹੈ ਕਿ ਗੁਪਤੋਂ ਪਰਗਟ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਪਰਤੱਖ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ
ਤੇ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਸਚੀ ਗੁਰਮਤਿ ਅਭਿਆਸ ਕਮਾਈ
ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਇਆਂ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਨੇ ਦੇਖਣੇ ਹਨ, ਉਪਰ
ਦਸੇ ਲੇਖ ਅਨੁਸਾਰ ਕਮਾਈ ਕਰ ਕੇ ਦੇਖ ਲਵੇ।

ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਲਿਖਤ ਪੁਸਤਕਾਂ

1. ਜੇਲ੍ਹ ਚਿੱਠੀਆਂ 2. ਰੰਗਲੇ ਸਜਣ 3. ਅਣਡਿੱਠੀ ਦੁਨੀਆ 4. ਗੁਰਮਤਿ ਬਿਬਕ 5. ਗੁਰਮਤਿ ਲੇਖ 6. ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ 7. ਗੁਰਮਤਿ ਵੀਚਾਰ 8. ਸਚਖੰਡ ਦਰਸ਼ਨ 9. ਗੁਰਮਤਿ ਗੌਰਵਤਾ 10. ਸੰਤ ਪਦ ਨਿਰਣੇ 11. ਕਥਾ ਕੀਰਤਨ	12. ਨਾਮ ਤੇ ਨਾਮ ਦਾ ਦਾਤਾ ਸਤਿਗੁਰੂ 13. ਕੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪੂਜਾ ਬੱਤ-ਪ੍ਰਸਤੀ ਹੈ ? 14. ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਅਭਿਆਸ ਕਮਾਈ 15. ਗੁਰਮਤਿ ਸਚ ਨਿਰਣੈ 16. ਗੁਰਮਤਿ ਅਧਿਆਤਮਕ ਕਰਮ ਫਿਲਾਸਫੀ 17. ਅਨਹਦ ਸਬਦ ਦਸਮ ਦੁਆਰਾ 18. ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਲਗਾਂ ਮਾਤ੍ਰਾਂ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣਤਾ 19. ਚਰਨ ਕਮਲ ਕੀ ਮਉਜ 20. ਝਟਕਾ ਮਾਸ ਪ੍ਰਥਾਇ ਗੁਰਮਤਿ ਤੱਤ ਨਿਰਣੈ 21. ਜੋਤਿ ਵਿਗਾਸ (ਮਹਾਂ ਕਾਵਿ) 22. ਦਰਸ਼ਨ ਝਲਕਾਂ (ਕਾਵਿ-ਉਡਾਰੀਆਂ)

ਛੋਟੇ ਟਰੈਕਟ—

23. ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੀ ਹੈ ? 24. ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕਲਾ 25. ਗੁਰਮਤਿ ਰਮਜਾ 26. ਸਿਖ ਕੌਣ ਹੈ 27. ਸੱਚੀਆਂ ਦਾੜੀਆਂ 28. ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਿਮਰਨ 29. ਸੁਪਨਾ 30. ਆਸਤਕ ਨਾਸਤਕ 31. ਸ਼ੰਕਿਆਂ ਦੇ ਉਤਰ 32. ਨਾਮ ਸੰਬੰਧਾ ਵਿਚਾਰ	33. ਤਿਮਰ ਅਗਿਆਨ ਤੋਂ ਉਜਿਆਰਾ 34. ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਪਰਤੱਖ ਦਰਸ਼ਨ 35. ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਪੰਥ ਨਿਰਾਲਾ 36. ਬਾਬਾ ਵੈਦ ਰੋਗੀਆਂ ਦਾ 37. ਕੋ ਵਿਰਲਾ ਗੁਰਮਤਿ ਚਲੈ ਜੀਉ 38. ਹਉਮੈ ਨਾਵੈ ਨਾਲਿ ਵਿਰੋਧੁ ਹੈ 39. ਨਾਮ ਦਾ ਦਾਤਾ ਸਤਿਗੁਰੂ 40. ਜਾਹਰਾ ਜਹੂਰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ 41. ਸਿੱਖੀ ਮਿਦਕ ਤੇ ਧਰਮ ਰੱਖਿਆ 42. ਕੀਰਤਨੀ ਜੱਥੇ ਦੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਦਾਸਤਾਨ 43. Autobiography of
Bhai Sahib Randhir Singh |
|---|--|